

[REDACTED]

Van: [REDACTED] | Ecochore <[REDACTED]@ecochore.nl>
Verzonden: woensdag 13 mei 2026 11:41
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994
Bijlagen: Notitie leveren en aanbrengen tijdelijke kasten m.b.t. complex 1417 Rheden.pdf; 201211 Ecologisch werkprotocol 195 woningen Rheden Vivare.pdf

Beste [REDACTED],

Hierbij stuur ik de beantwoording van de vragen.
Mochten er nog onduidelijkheden zijn dan hoor ik dat graag.

Algemene vragen:

1. Zoals u al aangeeft in de beantwoording van aanvullende vragen van 5-2-2026 is de planning en uitvoering gewijzigd. We verzoeken u daarom de aanvraag aan te vullen met nadere informatie over de planning, waaronder in ieder geval:
 - a. de verwachte duur van de werkzaamheden; **De werkzaamheden aan de buitenschil van de woningen zal circa 4-6 maanden in beslag nemen. De in pandige werkzaamheden (bijvoorbeeld aan de keukens) is buiten beschouwing gelaten.**
 - b. de verwachte startdatum (zowel ongeschikt maken als de werkzaamheden) en het verwachte moment van afronding; **De start voor ongeschikt maken is nu gepland op eind juli 2026 - mits geen broedende vogels meer aanwezig. De werkzaamheden aan de buitenschil van de woningen zullen dan na 'natuurvrijverklaren' worden opgestart. De verwachte doorlooptijd is tot eind december 2026.**
 - c. hoe in de planning rekening wordt gehouden met de kwetsbare periodes van de huismus en de gewone dwergvleermuis. **Conform de huidige planning worden de werkzaamheden buiten het broedseizoen van huismus en buiten de voortplantingsperiode van vleermuizen uitgevoerd. Hierdoor is dit buiten de meest kritieke periodes voor beide soortgroepen. Enkele woningen worden mogelijk nog wel aan het begin van de winterperiode gerenoveerd, echter door het ongeschikt maken in de gunstige periode is aanwezigheid van vleermuizen daardoor niet te verwachten.**

Aanvullende vragen over alternatieve voorzieningen van het project met zaaknummer 2020-007814:

Bedankt voor het aanleveren van het logboek het project met zaaknummer 2020-007814 waarvan de tijdelijke voorzieningen worden ingezet voor deze aanvraag. Er ontbreken nog een aantal gegevens die nodig zijn voor het opstellen van de vergunning. We verzoeken u de volgende gegevens van het project met zaaknummer 2020-007814 nog aan te leveren:

2. Het type tijdelijke voorziening dat voor huismus is opgehangen – **VOHM01 – Jivo natuurtechniek – dubbele opening – zie onderstaande figuur. Elke kast wordt echter als 1 nestplek gerekend.**

3. De types tijdelijke voorziening die voor vlemuizen zijn opgehangen – Dit betreffen de VKWS01 (Vivara Pro) en VLKE-01 (groene variant) (Jivo Natuurtechniek).

4. Welk type tijdelijke voorziening voor vlemuizen waar hangt. Op de aangeleverde kaart zijn namelijk 2 verschillende icoontjes te zien. Wij verzoeken u om aan te geven welk type kast binnen de gele omlijning wordt aangeduid met het paarse vierkantje en welk type kast wordt aangeduid met het roze rondje.

5. Op welke datum de tijdelijke voorzieningen voor huismus zijn opgehangen
Deze kasten zijn in 2018-2019 opgehangen. Zie bijgevoegd ecologisch werkprotocol – 201211.
6. Op welke datum de tijdelijke voorzieningen voor vlemuizen zijn opgehangen
Mei 2020. Zie ook bijgevoegd ecologisch werkprotocol – 201211.
7. Op welke datum de permanente voorzieningen voor huismus zijn gerealiseerd
Deze permanente voorzieningen zijn gerealiseerd tijdens de uitvoering van het project in 2021/2022.
8. Op welke datum de permanente voorzieningen voor vlemuizen zijn gerealiseerd
Deze permanente voorzieningen zijn gerealiseerd tijdens de uitvoering van het project in 2021/2022.
9. Op welke datum het project met zaaknummer 2020-007814 is afgerond.
Dit project is afgemeld op 09-02-2023

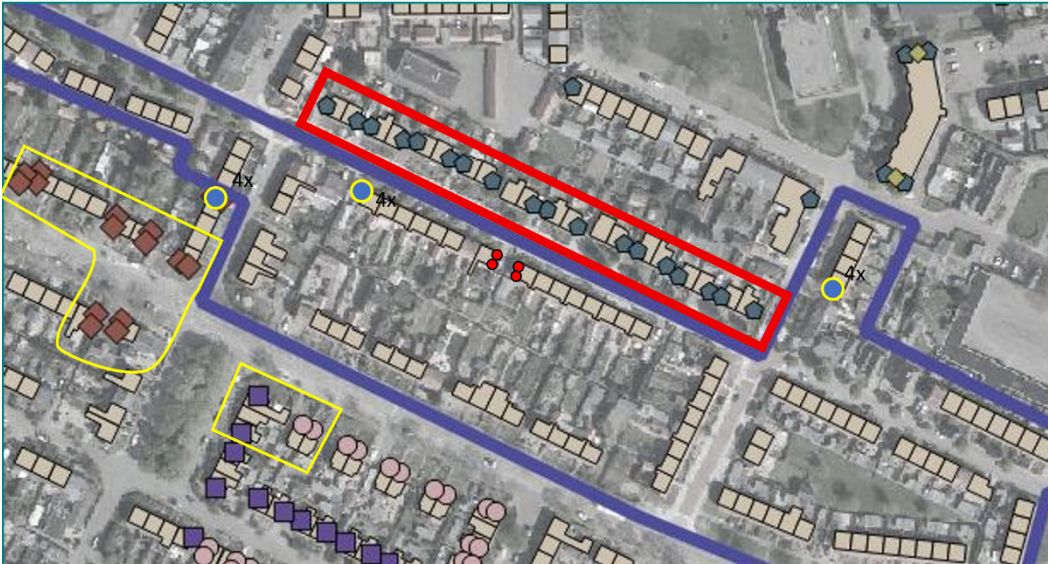
VKWS01

VLKE01

Aanvullende vragen over de alternatieve voorzieningen die voor dit project zijn opgehangen:

Daarnaast verzoeken wij u om nog verduidelijking te geven over de alternatieve voorzieningen voor huismus en gewone dwergvleermuis die voor dit project zijn opgehangen.

10. Van de huismuskasten die op 18-02-2026 zijn opgehangen verzoeken wij u om te bevestigen dat het gaat om 12 huismuskasten van het type VO HM 01 en dat de locaties op het onderstaande kaartje kloppen (aangegeven met een blauwe stip met gele omlijning): [Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.](#)

11. Indien de gegevens die wij hebben over de datum van ophangen, de aantallen kasten, het type kast of de locatie van de kasten niet kloppen, verzoeken wij u om de juiste gegevens aan ons door te geven en een nieuwe kaart aan te leveren. [Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.](#)

12. Voor de tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen verzoeken wij u om te bevestigen dat deze op 18-02-2026 zijn opgehangen, dat het 4 kasten betreft en dat de locaties overeenkomen met het onderstaande kaartje (aangegeven met een rode stip): [Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.](#)

13. Indien de gegevens die wij hebben over de datum van ophangen, de aantallen kasten of de locatie van de kasten niet kloppen, verzoeken wij u om de juiste gegevens aan ons door te geven en een nieuwe kaart aan te leveren. [Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.](#)

14. Daarnaast verzoeken wij u om aan te geven welk type tijdelijke vleermuiskast is opgehangen. **Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.**

15. Indien er verschillende typen kasten zijn opgehangen, verzoeken wij u om aan te geven welk type kast waar is opgehangen en dit te verduidelijken op een kaart. **Zie bijgevoegde notitie van Jivo Natuurtechniek.**

Met vriendelijke groet,

Ecologisch Adviesbureau:

Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
M 06-
E @ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Ecochore Natuurtechniek werkt samen met JIVO-Natuurtechniek aan verbetering van natuur en landschap

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Netwerk Groene Bureau's (NGB)

In verband met het veldseizoen kan beantwoording van mail enkele dagen langer duren

Aanwezig van maandag tot en met vrijdag

Dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Openbaarmaking, verspreiding, vermenigvuldiging en/of verstrekking van informatie uit dit e-mail bericht aan derden is niet toegestaan. Aan de informatie uit dit e-mail bericht en ieder aangehecht bestand (bijlagen) kunnen geen rechten worden ontleend en Ecochore Natuurtechniek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden. Ook wordt deze e-mail niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen en/of rechtsbetrekkingen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers van Ecochore Natuurtechniek kunnen geen rechten worden ontleend.

Van: @ gelderland.nl>

Verzonden: vrijdag 17 april 2026 11:29

Aan: | Ecochore @ecochore.nl>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste ,

Voor de aanvraag voor een vergunning op grond van de Omgevingswet voor een Flora- en Fauna-activiteit bij de Provincie Gelderland met zaaknummer 2025-013994 voor de locatie Buurtweg en omgeving te Rheden hebben wij op 4-12-2025 een brief verstuurd met het verzoek om aanvullende gegevens. Op 22-12-2025 hebben wij deze gegevens van u in goede orde ontvangen. Op 28-01-2026 hebben wij u een e-mail verstuurd met het verzoek om aanvullende gegevens. Op 20-02-2026 hebben wij deze gegevens van u in goede orde ontvangen. Op 24-2-2026 hebben wij u

gevraagd om te bevestigen dat u geen gebruik wilt maken van de generieke omgevingsvergunning die op 16-02-2026 is verleend onder ons zaaknummer 2025-003311. Op 09-03-2026 heeft u telefonisch bevestigd dat u voor dit project geen gebruik maakt van de generieke omgevingsvergunning. Wij hebben nog een aantal aanvullende vragen.

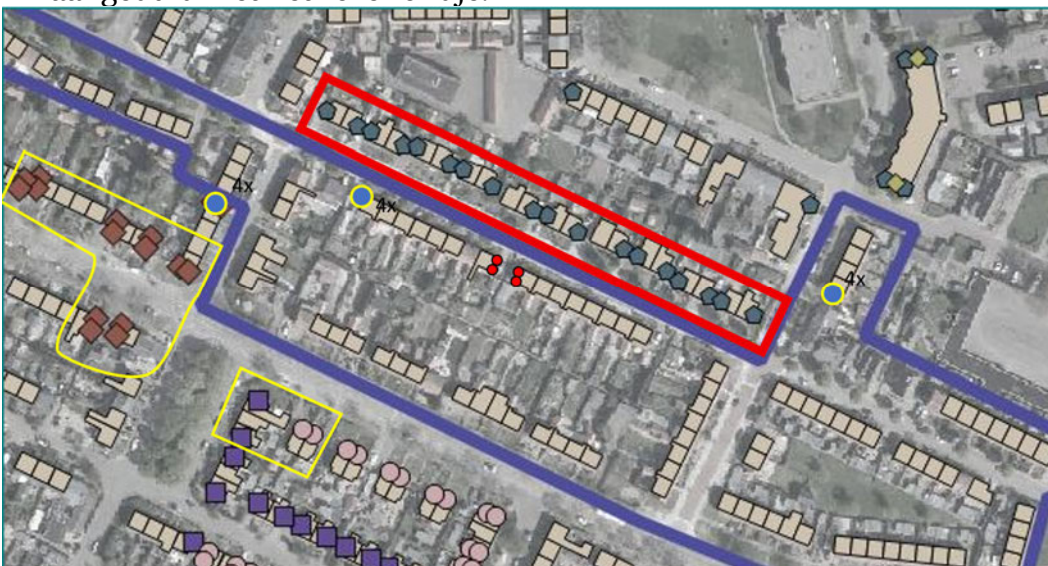
Algemene vragen:

1. Zoals u al aangeeft in de beantwoording van aanvullende vragen van 5-2-2026 is de planning en uitvoering gewijzigd. We verzoeken u daarom de aanvraag aan te vullen met nadere informatie over de planning, waaronder in ieder geval:
 - a. de verwachte duur van de werkzaamheden;
 - b. de verwachte startdatum (zowel ongeschikt maken als de werkzaamheden) en het verwachte moment van afronding;
 - c. hoe in de planning rekening wordt gehouden met de kwetsbare periodes van de huismus en de gewone dwergvleermuis

Aanvullende vragen over alternatieve voorzieningen van het project met zaaknummer 2020-007814:

Bedankt voor het aanleveren van het logboek het project met zaaknummer 2020-007814 waarvan de tijdelijke voorzieningen worden ingezet voor deze aanvraag. Er ontbreken nog een aantal gegevens die nodig zijn voor het opstellen van de vergunning. We verzoeken u de volgende gegevens van het project met zaaknummer 2020-007814 nog aan te leveren:

2. Het type tijdelijke voorziening dat voor huismus is opgehangen
3. De types tijdelijke voorziening die voor vleermuizen zijn opgehangen
4. Welk type tijdelijke voorziening voor vleermuizen waar hangt. Op de aangeleverde kaart zijn namelijk 2 verschillende icoontjes te zien. Wij verzoeken u om aan te geven welk type kast binnen de gele omlijning wordt aangeduid met het paarse vierkantje en welk type kast wordt aangeduid met het roze rondje.

5. Op welke datum de tijdelijke voorzieningen voor huismus zijn opgehangen
6. Op welke datum de tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen zijn opgehangen
7. Op welke datum de permanente voorzieningen voor huismus zijn gerealiseerd
8. Op welke datum de permanente voorzieningen voor vleermuizen zijn gerealiseerd
9. Op welke datum het project met zaaknummer 2020-007814 is afgerond

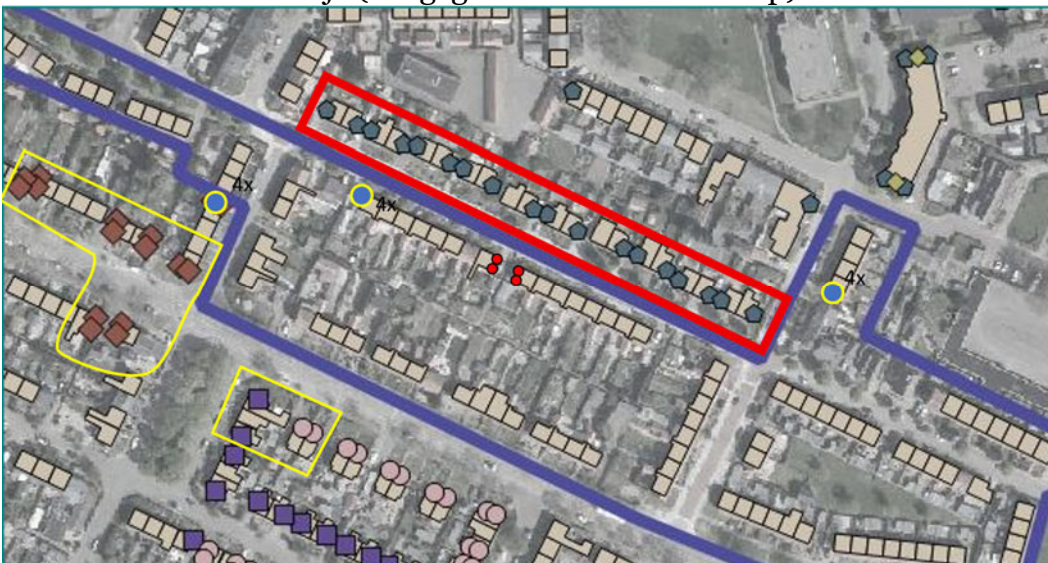
Aanvullende vragen over de alternatieve voorzieningen die voor dit project zijn opgehangen:

Daarnaast verzoeken wij u om nog verduidelijking te geven over de alternatieve voorzieningen voor huismus en gewone dwergvleermuis die voor dit project zijn opgehangen.

10. Van de huismuskasten die op 18-02-2026 zijn opgehangen verzoeken wij u om te bevestigen dat het gaat om 12 huismuskasten van het type VO HM 01 en dat de locaties op het onderstaande kaartje kloppen (aangegeven met een blauwe stip met gele omlijning):

11. Indien de gegevens die wij hebben over de datum van ophangen, de aantallen kasten, het type kast of de locatie van de kasten niet kloppen, verzoeken wij u om de juiste gegevens aan ons door te geven en een nieuwe kaart aan te leveren.
12. Voor de tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen verzoeken wij u om te bevestigen dat deze op 18-02-2026 zijn opgehangen, dat het 4 kasten betreft en dat de locaties overeenkomen met het onderstaande kaartje (aangegeven met een rode stip):

13. Indien de gegevens die wij hebben over de datum van ophangen, de aantallen kasten of de locatie van de kasten niet kloppen, verzoeken wij u om de juiste gegevens aan ons door te geven en een nieuwe kaart aan te leveren.
14. Daarnaast verzoeken wij u om aan te geven welk type tijdelijke vleermuiskast is opgehangen.
15. Indien er verschillende typen kasten zijn opgehangen, verzoeken wij u om aan te geven welk type kast waar is opgehangen en dit te verduidelijken op een kaart.

Wij verzoeken u de aanvullende gegevens binnen 4 weken aan te leveren.

Wat betreft de stand van zaken van deze aanvraag: als deze gegevens zijn aangeleverd, kan ik het besluit compleet maken. Ik ben zelf in de meivakantie met verlof, dus ik zal dit vanaf 4 mei weer oppakken.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Vergunningverlener Omgevingswet flora en fauna

[REDACTED] [@ Gelderland.nl](mailto:[REDACTED]@ Gelderland.nl) | www.gelderland.nl

Werkdagen: [REDACTED]

≡ provincie
Gelderland

Van: [REDACTED] | Ecochore <[\[REDACTED\]@ecocho.re.nl](mailto:[REDACTED]@ecocho.re.nl)>

Verzonden: maandag 13 april 2026 14:00

Aan: [REDACTED] [@ Gelderland.nl](mailto:[REDACTED]@ Gelderland.nl)>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Goedemiddag [REDACTED],

Ik ben even benieuwd wat de stand van zaken is met betrekking tot de vergunning Buurtweg in Rheden. Zou je mij kunnen aangeven wanneer we wat kunnen verwachten?

Alvast dank.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Ecologisch Adviesbureau:

Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
M 06-[REDACTED]
E info@ecocho.re.nl
I www.ecocho.re.nl

Ecochore Natuurtechniek werkt samen met JIVO-Natuurtechniek aan versterking van natuur en landschap

Dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Openbaarmaking, verspreiding, vermenigvuldiging en/of verstrekking van informatie uit dit e-mail bericht aan derden is niet toegestaan. Aan de informatie uit dit e-mail bericht en ieder aangehecht bestand (bijlagen) kunnen geen rechten worden ontleend en Ecochore Natuurtechniek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden. Ook wordt deze e-mail niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen en/of rechtsbetrekkingen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers van Ecochore Natuurtechniek kunnen geen rechten worden ontleend.

Van: [REDACTED] | Ecochore

Verzonden: maandag 9 maart 2026 12:38

Aan: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ gelderland.nl](mailto:[REDACTED]@ gelderland.nl)>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste [REDACTED],

Dank voor je toelichting.

Wat de Buurtweg betreft: kun je aangeven wat de huidige status is voor het verlenen van de reguliere vergunning? Als deze op korte termijn verleend kan worden is het mss handiger om de huidige procedure af te ronden? Met de info in het projectplan wordt nu door de opdrachtgever en de aannemer gerekend. Of verwacht je hier nog aandachtspunten die de procedure kunnen vertragen?

Ik heb morgen weer overleg met opdrachtgever. Het zou erg fijn zijn als ik dan meer duidelijkheid zou kunnen geven. Is dat mogelijk?

Wat de Johanitterweg betreft, ik zal deze vragen zsm proberen te beantwoorden.

Ik hoor graag van je. Alvast dank.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Ecologisch Adviesbureau:

ECOCHORE
NATUURTECHNIEK

INVENTARISATIE, ADVISERING & ONTWIKKELING

Ruiterweg 8

7152 DE EIBERGEN

M 06- [REDACTED]

E info@ecochore.nl

I www.ecochore.nl

Ecochore Natuurtechniek werkt samen met JIVO-Natuurtechniek aan versterking van natuur en landschap

Dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Openbaarmaking, verspreiding, vermenigvuldiging en/of verstrekking van informatie uit dit e-mail bericht aan derden is niet toegestaan. Aan de informatie uit dit e-mail bericht en ieder aangehecht bestand (bijlagen) kunnen geen rechten worden ontleend en Ecochore Natuurtechniek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden. Ook wordt deze e-mail niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen en/of rechtsbetrekkingen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers van Ecochore Natuurtechniek kunnen geen rechten worden ontleend.

Van: [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ gelderland.nl](mailto:[REDACTED]@ gelderland.nl)>

Verzonden: vrijdag 6 maart 2026 11:07

Aan: [REDACTED] | Ecochore [REDACTED] <[\[REDACTED\]@ecochore.nl](mailto:[REDACTED]@ecochore.nl)>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste [REDACTED],

Hierbij mijn inhoudelijke reactie over de generieke omgevingsvergunning en de lopende aanvragen.

Voor de generieke omgevingsvergunning is een andere onderzoeksinspanning en andere mitigatie vereist dan voor een reguliere aanvraag.

Wat betreft de onderzoeksinspanning mag onderzoek dat voorafgaand aan de generieke omgevingsvergunning is uitgevoerd volgens de Kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol tot 3 jaar na het afronden van het onderzoek nog ingezet worden onder de generieke omgevingsvergunning.

Daarnaast geldt voor de generieke omgevingsvergunning altijd standaardmitigatie. Naar aanleiding van de resultaten van het uitgevoerde onderzoek kan hier nog aanvullende mitigatie of maatwerk bijkomen. Dit betekent bijvoorbeeld dat er ook standaard voor gierzwaluwen gemitigeerd moet worden onder de generieke omgevingsvergunning.

Het project in Doorwerth kan op dit moment niet onder de generieke omgevingsvergunning worden uitgevoerd omdat het onderzoek naar paarverblijfplaatsen van vleermuizen niet helemaal conform het Vleermuisprotocol is uitgevoerd. Daarom kan het al uitgevoerde onderzoek niet worden ingezet voor de generieke omgevingsvergunning. Voor deze locatie willen we daarom de al lopende aanvraag voortzetten. We hebben onlangs aanvullende gegevens opgevraagd waarin ook extra mitigatie wordt besproken en wij zien de beantwoording van deze vragen dan ook tegemoet.

Het project in Rheden zou onder de generieke omgevingsvergunning kunnen worden uitgevoerd, omdat de al uitgevoerde onderzoeken conform de Kennisdocumenten en het Vleermuisprotocol zijn. In dat geval moet wel gemitigeerd worden volgens de Handreiking Generieke Omgevingsvergunning en dus ook voor gierzwaluwen. Mijn voorstel voor deze locatie is dan ook om de lopende aanvraag in te trekken en het project uit te voeren onder de generieke omgevingsvergunning. Indien je hiervoor kiest, zal het legesbedrag niet in rekening worden gebracht aangezien de generieke omgevingsvergunning al eerder was aangevraagd.

Ik zie graag je reactie tegemoet.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Vergunningverlener Omgevingswet flora en fauna

[REDACTED] [@ Gelderland.nl](mailto:[REDACTED]@ Gelderland.nl) | www.gelderland.nl
Werkdagen: [REDACTED]

 provincie
Gelderland

Van: [REDACTED]

Verzonden: woensdag 4 maart 2026 17:02

Aan: [REDACTED] | Ecochore <[\[REDACTED\]@ecochore.nl](mailto:[REDACTED]@ecochore.nl)>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste [REDACTED],

Excuus voor de late reactie.

De reden dat ik naar de generieke omgevingsvergunning vroeg is voor de volledigheid van het besluit van de zaken in Doorwerth en Rheden.

Ik had niet verwacht dat ik hier een vraag over terug zou krijgen.

Ik wou nog even overleggen met een collega die hier meer vanaf weet, maar deze collega is helaas ziek.

Ik zal uiterlijk vrijdag een reactie naar je sturen.

Met vriendelijke groet,

██████████
Vergunningverlener Omgevingswet flora en fauna

██████████ [@ Gelderland.nl](mailto:██████████@ Gelderland.nl) | www.gelderland.nl

Werkdagen: ██████████

≡ provincie
Gelderland

Van: ██████████ | Ecochore ██████████ [@ecocho.re.nl](mailto:██████████@ecocho.re.nl)>

Verzonden: dinsdag 3 maart 2026 14:07

Aan: ██████████ [@ Gelderland.nl](mailto:██████████@ Gelderland.nl)>

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

U ontvangt niet vaak e-mail van ██████████ [@ecocho.re.nl](mailto:██████████@ecocho.re.nl). [Ontdek waarom dit belangrijk is](#)

Beste ██████████,

Met betrekking tot de projecten Buurtweg en Johanitterweg heb je onderstaande vraag gesteld.

Kun jij aangeven of je nu voorstelt om beide projecten onder de generieke vergunning te laten vallen? Er staan voor de Johanitterweg nog enkele vragen open en die wil ik graag beantwoorden. Hiervoor is het wel van belang om samen even af te stemmen welk type vergunning hier het beste past.

Wat mij betreft zouden we kunnen kiezen voor generieke.

Hoor graag van je.

Met vriendelijke groet,

██████████
Ecologisch Adviesbureau:

Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
M 06-██████████
E info@ecocho.re.nl
I www.ecocho.re.nl

Dit e-mail bericht is uitsluitend bestemd voor geadresseerde(n). Openbaarmaking, verspreiding, vermenigvuldiging en/of verstrekking van informatie uit dit e-mail bericht aan derden is niet toegestaan. Aan de informatie uit dit e-mail bericht en ieder aangehecht bestand (bijlagen) kunnen geen rechten worden ontleend en Ecochore Natuurtechniek aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden. Ook wordt deze e-mail niet gebruikt voor het aangaan van verplichtingen en/of rechtsbetrekkingen. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers van Ecochore Natuurtechniek kunnen geen rechten worden ontleend.

Van: Ecochore Natuurtechniek

Verzonden: dinsdag 24 februari 2026 12:38

Aan: [REDACTED]@ Gelderland.nl >

Onderwerp: RE: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste [REDACTED],

Dank voor je mail.

We hebben de vergunningsaanvraag opgestart op het moment dat er nog geen generieke vergunning beschikbaar was.

Nu is dat idd anders.

Zou jouw advies zijn om nu juist wel van de generieke vergunning gebruik te maken? Het is namelijk zeker bespreekbaar.

Hoor graag jouw voorstel.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Ecologisch Adviesbureau:

ECOCHORE
NATUURTECHNIEK

INVENTARISATIE, ADVISERING & ONTWIKKELING

Ruiterweg 8

7152 DE EIBERGEN

M 06- [REDACTED]

E info@ecochore.nl

I www.ecochore.nl

Van: [redacted]@ gelderland.nl >

Verzonden: dinsdag 24 februari 2026 12:04

Aan: Ecochore Natuurtechniek <info@ecochore.nl>

Onderwerp: Generieke omgevingsvergunning en lopende aanvragen met zaaknummer 2025-013256 en 2025-013994

Beste [redacted],

Op 16 februari 2026 is onder ons zaaknummer 2025-003311 een (generieke) omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit verleend voor het volledige woningbezit van Vivare binnen de gemeenten Arnhem, Duiven, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal en Westervoort.

Zou je voor de lopende aanvraag voor de Johanniterweg en Bentincklaan te Doorwerth (zaaknummer 2025-013256) en voor de Buurtweg te Rheden (zaaknummer 2025-013994) kunnen bevestigen dat voor deze aanvragen geen gebruik gemaakt wordt van deze generieke omgevingsvergunning?

Met vriendelijke groet,

Anneco den Tonkelaar
Vergunningverlener Omgevingswet flora en fauna

[redacted]@ gelderland.nl | www.gelderland.nl

Werkdagen: [redacted]

 provincie
Gelderland

Notitie leveren en aanbrengen tijdelijke voorzieningen m.b.t. complex
1417 Buurtweg in Rheden

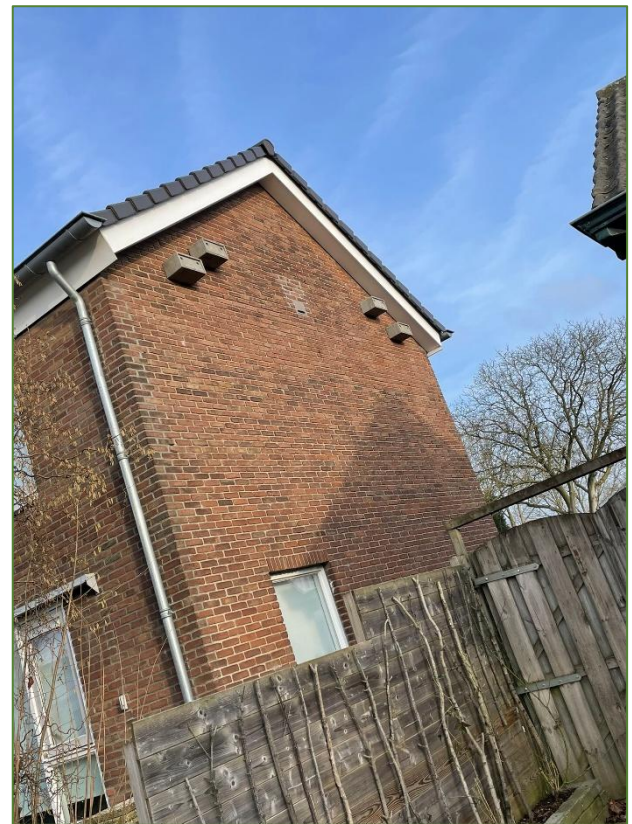
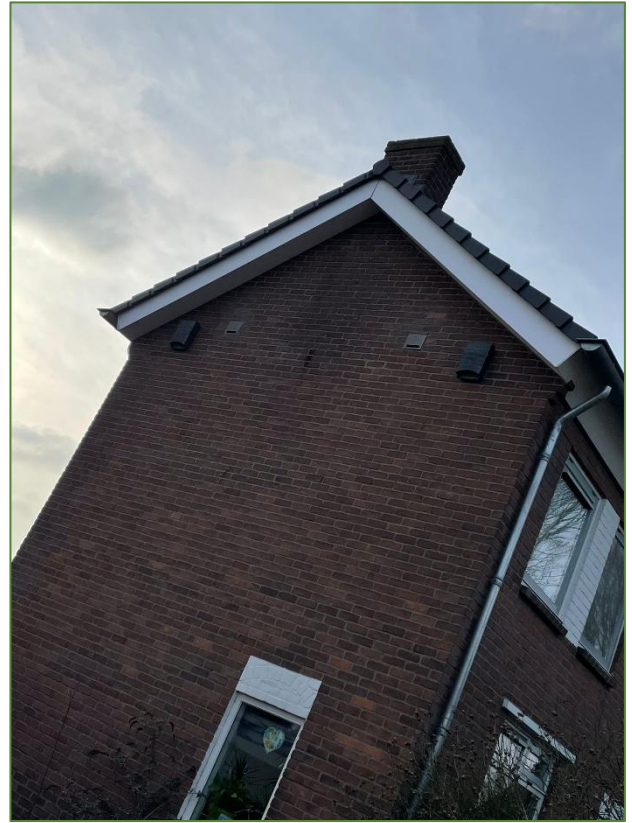
Algemeen

Op 18 februari 2026 zijn er tijdelijke voorzieningen voor vleermuizen geplaatst ten behoeve van complex 1417 Buurtweg in Rheden. Het betreft de volgende voorzieningen en aantallen:

- VO HM 01 – huismuskast – 14 stuks
- VLKE 01 (zomer-paar) vleermuiskast – 5 stuks
- VLKD 02 – (zomer-paar) vleermuiskast – 2 stuks
- VLKV – bolle vleermuiskast – 1 stuks

In onderstaand figuren zijn de locaties van de aangebrachte tijdelijke kasten zichtbaar. De paarse pijl geeft aan dat de 4 huismuskasten zijn verplaatst naar Buurtweg 47. De oranje pijl geeft aan dat de 4 huismuskasten zijn verplaatst naar Ambtsjonkerstraat 5. Op de volgende pagina's volgen de foto's.

Notitiedatum: 19 februari 2026

Jivo Natuur- en Cultuurtechniek B.V.

Projectplan en Ecologisch werkprotocol 195 woningen in Rheden

Complex: 60.01.03.01

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

Projectplan en ecologisch werkprotocol

195 woningen in Rheden

Complex: 60.01.03.01

In het kader van de Wet Natuurbescherming - soortenbescherming

In opdracht van:

Vivare
Postbus 5265
6802 EG ARNHEM
Contactpersoon: [REDACTED].

Uitgevoerd door:

Ecologisch Adviesbureau
Ecochore Natuurtechniek
Ruiterweg 8
7152 DE EIBERGEN
T 0544-350297
M 06-[REDACTED]
E info@ecochore.nl
I www.ecochore.nl

Auteurs: [REDACTED]

Datum: mei 2020

Correspondentie door Ecochore Natuurtechniek vindt uitsluitend plaats op digitale wijze of op FSC/PEFC gecertificeerd papier.

*Foto voorzijde: Enkele projectwoningen langs de Oranjeweg.
Bron: Google Streetview.*

Ecochore Natuurtechniek is aangesloten bij Samenwerkingsverband Ecologie.

INHOUD

INHOUD	3
1. AANLEIDING EN DOEL	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Doel	4
1.3 Status	5
1.4 Leeswijzer	5
2. UITGANGSPUNTEN WERKZAAMHEDEN	6
2.1 Beschrijving werkzaamheden	6
2.2 Start en duur van de werkzaamheden	6
2.3 Effecten op natuurwaarden	7
2.4 Onderbouwing werkzaamheden	8
2.4.1 Alternatieven afweging	8
2.4.2 Belang werkzaamheden	8
3. MAATREGELEN VOOR FLORA EN FAUNA	10
3.1 Vleermuizen	10
3.1.1 Gewone dwergvleermuis – <i>Pipistrellus pipistrellus</i> en ruige dwergvleermuis <i>P. nathusii</i>	10
3.1.2 Te treffen maatregelen	10
3.1.3 Laatvlieger – <i>Eptesicus serotinus</i>	16
3.1.4 Te treffen maatregelen	16
3.1.5 Gewone grootoorvleermuis – <i>Plecotus auritus</i>	17
3.2 Vogels	19
3.2 Vogels	20
3.2.1 Gierzwaluw – <i>Apus apus</i> en Huismus – <i>Passer domesticus</i>	20
3.2.2 Te treffen maatregelen	20
3.3 Fauna algemeen	23
4. SAMENVATTING TE TREFFEN MAATREGELEN - WERKPROTOCOL	24
4.1 Samenvatting tijdelijke en permanente maatregelen	24

1. AANLEIDING EN DOEL

1.1 Aanleiding

Woningbouwcoöperatie Vivare is voornemens de komende jaren alle woningen met een energielabel D t/m G te voorzien van na-isolatie. De werkzaamheden zullen onder andere bestaan uit het vullen van spouwmuren, het aanbrengen van dakisolatie en het gedeeltelijk herstellen van voegwerk in de buitenmuren. In 2018 is gestart met de uitvoering van de eerste complexen in eigendom van Vivare.

De voorgenomen ontwikkelingen kunnen van invloed zijn op aanwezige flora en fauna. Om dit in kaart te brengen, is in voorgaande jaren uitgebreid ecologisch onderzoek uitgevoerd in de verschillende plangebieden waarbij diverse beschermde soorten zijn aangetroffen. Uit de opgestelde rapportages met toetsing aan de Wet Natuurbescherming, is vastgesteld dat afhankelijk van het betreffende complex tot 4 beschermde soorten daadwerkelijk nadelige effecten kunnen ondervinden indien niet de juiste maatregelen worden getroffen.

In de opgestelde toetsingen aan de hand van uitgevoerd ecologisch onderzoek, is uitgegaan van het beschadigen en wegnemen van vaste verblijfplaatsen en nesten in de woningen binnen de betreffende complexen. Per complex of per wijk wordt een ontheffingsaanvraag ingediend en wordt een op dat project geschreven ecologisch protocol opgesteld. Onderliggend werkprotocol beschrijft de maatregelen voor de werkzaamheden in het complex:

- 60.01.03.01 - 195 woningen Rheden

Het complex bestaat uit 195 woningen verdeeld over de Ambtsjonkerstraat, Apollostraat, Prins Bernhardweg, Broekveldseweg, Korte Buurtweg, Buurtweg, Klaproostraat, Massenweg, Nassaustraart, Oranjeweg, W.G.F. Thomassenweg en de Zwarteweg.

In deze woningen zijn verschillende vaste verblijfplaatsen aangetroffen van gewone dwergvleermuis, laatvleiger, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, huismus en gierzwaluw. Deze bevindingen zijn beschreven in een ecologische rapportage¹.

Gezien het bovenstaande is door de voorgenomen ingrepen sprake van het wegnemen/aantasten van verblijfplaatsen. Hiervoor wordt een ontheffing van de Wet Natuurbescherming (WNB) aangevraagd. Dit projectplan en ecologisch werkprotocol is opgesteld ten behoeve van het zorgvuldig handelen om schade aan individuen en de populatie te voorkomen of te minimaliseren van de soorten:

Zoogdieren

- Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus*
- Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii*
- Laatvleiger - *Eptesicus serotinus*
- Gewone grootoorvleermuis - *Plecotus auritus*

Vogels

- Huismus - *Passer domesticus*
- Gierzwaluw - *Apus apus*

1.2 Doel

Dit projectplan/ecologisch werkprotocol heeft tot doel:

- Beschrijven van maatregelen om schade aan de lokale populaties en individuen te voorkomen of te minimaliseren;
- Onderbouwingen geven ten behoeve van de ontheffingsaanvraag;
- Invulling te geven aan de zorgplicht zoals deze door de Wet Natuurbescherming wordt opgelegd aan de initiatiefnemer.

¹ [REDACTED] 2018. Ecologisch onderzoek Dieren, Rheden, De Steeg en Velp in de gemeente Rheden. Rapportnummer 18916-Rheden. Ecochore Natuurtechniek.

Door het uitvoeren van de in dit werkprotocol beschreven maatregelen, wordt op zorgvuldige wijze rekening gehouden met de aanwezige beschermde ecologische waarden in relatie tot het te renoveren appartementencomplex en de directe omgeving.

De uitvoerende in het veld is verantwoordelijk voor een juiste uitvoering en het juiste handelen zoals is beschreven in dit werkprotocol. Bij controle van het bevoegd gezag kan dit document worden overhandigd ter onderbouwing van de werkzaamheden.

Dit werkprotocol is erop gericht de aanwezige populaties binnen het plangebied en de directe omgeving te behouden en schade aan individuen te voorkomen. Door het uitvoeren van de in dit protocol beschreven maatregelen en methoden, wordt de aanwezigheid van de populatie en individuen van de gewone dwergyleermuis, laatvlieger, gierzwaluw en huismus gewaarborgd en blijft het gebied voor deze soorten functioneren. Voor het verwijderen van verblijfplaatsen en het nieuw aanbrengen van compenserende maatregelen voor deze soorten, wordt een ontheffing aangevraagd bij het bevoegd gezag - provincie Gelderland.

1.3 Status

Het is noodzakelijk dat dit werkprotocol voorafgaande aan de werkzaamheden wordt vastgesteld door opdrachtgever en opdrachtnemer en dat tijdens de werkzaamheden aantoonbaar wordt gehandeld conform de in dit werkprotocol opgenomen methoden. Dit 'aantoonbaar handelen' kan worden gerealiseerd door het beschrijven van de werkzaamheden in een logboek.

Tijdens de uitvoering dient dit werkprotocol op de werklocatie aanwezig te zijn en dient de inhoud ervan bekend te zijn bij de betrokken werknemers. Bij aanpassingen van de werkzaamheden is het afstemmen met een deskundig ecooloog noodzakelijk - zie het kader op bladzijde 19.

1.4 Leeswijzer

Dit ecologisch werkprotocol is opgebouwd uit een aantal elementen dat de voorgestelde mitigatieopgave en werkzaamheden onderbouwt. Een samenvatting van de uit te voeren werkzaamheden is opgenomen in hoofdstuk 4.

- In hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten beschreven waarin de gevolgen van de werkzaamheden op de beschermde soorten wordt getoetst.
- In hoofdstuk 3 worden de aangetroffen beschermde soorten beschreven en worden de maatregelen weergegeven die noodzakelijk zijn om overtreding van de Wet Natuurbescherming te voorkomen of te minimaliseren en de functionaliteit van voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaatsen te bewaren.

2. UITGANGSPUNTEN WERKZAAMHEDEN

In dit hoofdstuk worden de uitgangspunten beschreven ten aanzien van de uit te voeren werkzaamheden. Op deze uitgangspunten en de in hoofdstuk 3 beschreven ecologische kenmerken per diersoort, zijn de noodzakelijke mitigatiestappen beschreven.

2.1 Beschrijving werkzaamheden

Het complex bestaat uit 195 deels geschakelde woningen verspreid over diverse wegen binnen de bebouwde kom van Rheden. Deze woningen hebben momenteel een energielabel D t/m G. Om te kunnen voldoen aan het energieakkoord zullen de woningen worden voorzien van na-isolatie.

Bij alle woningen zullen de spouwmuren worden (na)gevuld en het dak worden geïsoleerd. In enkele gevallen zal eveneens extra vloerisolatie worden aangebracht, worden de muren voorzien van nieuw voegwerk en zullen kozijnen en houtwerk aan de woningen worden vervangen of geverfd. Het isoleren van vloeren zal geen invloed hebben op aanwezige beschermde soorten en zal daardoor verder niet in dit protocol of in de ontheffingsaanvraag worden behandeld.

Bij de woningen zullen alle daken vanaf de buitenzijde worden geïsoleerd. Hiervoor zullen de dakpannen worden verwijderd, dakisolatieplaten worden aangebracht en nieuwe dakpannen worden teruggelegd. In de meeste gevallen zal het aanwezige dakbeschot eveneens worden verwijderd.

De muren zijn in de huidige situatie gedeeltelijk voorzien van muurisolatie. Voor dit project zullen alle spouwmuren met isolatiemateriaal worden (na)gevuld.

Voor de uitvoer van de werkzaamheden zullen rondom de woonblokken bouwsteigers worden geplaatst.

Samenvattend bestaan de ingrepen die in het plangebied zullen plaatsvinden en invloed zullen hebben op beschermde soorten voornamelijk uit:

- Aanbrengen bouwsteigers rondom woonblokken;
- Verwijderen dakpannen en eventueel dakbeschot;
- Aanbrengen dakisolatieplaten;
- Terugplaatsen dakpannen;
- Vullen spouwmuren met isolatiemateriaal;
- Gedeeltelijk vervangen of herstellen kozijnen en houtwerk;
- Herstellen voegwerk buitenmuren.

2.2 Start en duur van de werkzaamheden

De werkzaamheden zullen globaal in de onderstaande perioden worden uitgevoerd - planning is bij benadering. De onderdelen worden in het protocol verder uitgewerkt.

- Start werkzaamheden:
 - Vanaf april 2021 (doorlooptijd ontheffing tot 31 december 2025 in verband met onverhoopte uitloop)
 - Doorlooptijd circa 12 maanden

Mitigerende en compenserende maatregelen ten behoeve van beschermde soorten:

- Aangebrachte tijdelijke vleermuis, huismus- en gierzwaluwvoorzieningen:
 - mei 2020
- Realiseren permanente voorzieningen:
 - Mei 2020 - laatvlieger kasten
 - Overige voorzieningen tijdens renovatie - vanaf april 2021

2.3 Effecten op natuurwaarden

Gewone dwergvleermuis

Binnen het complex zijn verschillende verblijfplaatsen aangetroffen.

- Balts-/paarlocaties - 24 locaties
- Zomerverblijven - 16 locaties (1-3 individuen)

8 paarlocaties zijn gelijk aan een zomerverblijf waardoor feitelijk 32 verblijfplaatsen worden aangetast.

Er zijn geen kraamverblijven binnen de onderzochte woningen aanwezig.

NB: in de rapportage horende bij het ecologisch onderzoek, zijn ten aanzien van baltsactiviteiten de baltsende dieren (baltsvluchten) weergegeven. Alleen in de woningen zoals in de tabel in bijlage 1 aangegeven zijn de baltslocaties aanwezig. De overige waarnemingen betreffen baltsvluchten met baltslocaties buiten de projectwoningen.

Ruige dwergvleermuis

Binnen het complex zijn enkele paarverblijven aangetroffen.

- Balts-/paarlocaties - 3 locaties

Er zijn geen kraam- of zomerverblijven binnen de onderzochte woningen aanwezig.

NB: in de rapportage horende bij het ecologisch onderzoek, zijn ten aanzien van baltsactiviteiten de baltsende (niet stationaire) dieren weergegeven. Alleen in de woningen zoals in de tabel in bijlage 1 aangegeven zijn stationair baltsende dieren aanwezig. De overige waarnemingen betreffen baltsvluchten met baltslocaties buiten de projectwoningen.

Laatvlieger

Binnen het complex zijn enkele zomerverblijven aangetroffen.

- Zomerverblijven - 2 locaties (1-2 individuen)

Er zijn geen kraamverblijven of balts-/paarlocaties binnen de onderzochte woningen aanwezig.

Gewone grootoorvleermuis

Binnen het complex is 1 verblijfplaats vastgesteld.

- Zomerverblijf - 1 locatie (1 individu)

Er zijn geen kraamverblijven of balts-/paarlocaties binnen de onderzochte woningen aanwezig.

Door de geplande werkzaamheden, zullen de verblijfplaatsen worden aangetast. Hiervoor wordt een ontheffing aangevraagd van Artikel 3.5 lid 2 en 4 van de Wet Natuurbescherming. Door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen, kan redelijkerwijs worden gesteld dat er geen individuen worden geschaad en de lokale populatie behouden blijft.

Huismus en Gierzwaluw

In de projectwoningen zijn van beide soorten diverse nesten aangetroffen. Alle nesten bevinden zich onder de dakpannen.

- Huismus - 36 nesten
- Gierzwaluw - 20 nesten

In de te renoveren woningen zijn in het broedseizoen 2018 diverse nestlocaties vastgesteld. Doordat de broedlocaties onder de dakpannen aanwezig zijn, bereikbaar vanaf de gevelpannen en vanuit de dakgoten en alle daken worden voorzien van nieuwe isolatie, zullen de nestlocaties worden aangetast. Hiervoor wordt een ontheffing aangevraagd van Artikel 3.1 lid 2 van de Wet Natuurbescherming. Door het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen, kan redelijkerwijs worden gesteld dat er geen individuen worden geschaad en de lokale populaties behouden blijven.

In het volgende hoofdstuk is beschreven welke negatieve effecten er concreet kunnen ontstaan en op welke wijze deze worden voorkomen of worden gemitigeerd.

2.4 Onderbouwing werkzaamheden

2.4.1 Alternatieven afweging

De werkzaamheden zijn locatiegebonden waardoor er geen mogelijkheid is te zoeken naar alternatieve locaties met minder impact op de aanwezige soorten.

Gezien de constructie van de woningen is een alternatieve uitvoering van isolatietechnieken niet gewenst. Doordat ten aanzien van de beschermde soorten op deze wijze zeer geschikte permanente maatregelen kunnen worden aangebracht, is deze methode als meest geschikte gekozen.

Gezien de omvang van de werkzaamheden zal de uitvoering globaal genomen een heel jaar in beslag nemen. Door de routing van het werk zo goed mogelijk af te stemmen op de ecologie van aanwezige soorten, wordt de impact op deze soorten en op de populaties geminimaliseerd. Daarnaast zullen gerichte (werende) maatregelen in geschikte perioden worden uitgevoerd om schade aan de populaties en individuen te voorkomen. Daarnaast zijn mitigerende maatregelen getroffen om het aantal verblijfloccaties in het gebied te allen tijde te garanderen.

Juist door het toepassen van de voorgestelde methoden kunnen permanente maatregelen zeer goed worden geïntegreerd in de woningen en woonblokken waar nu reeds de verblijfplaatsen aanwezig zijn. Hierdoor, en doordat de maatregelen in alle woonblokken worden toegepast, kan worden aangenomen dat een maximale slagingskans wordt nagestreefd. Doordat hierdoor zowel ecologisch als energietechnisch gezocht is naar een maximale uitwerking, lijken er geen alternatieven met minder effecten voorhanden.

Alleen het achterwege laten van renoveren vormt een alternatief met minder effect. Dit is echter vanuit de aangegeven Energiereductie en volksgezondheid niet wenselijk.

2.4.2 Belang werkzaamheden

Het renoveren van de woningen waarbij het Energielabel fors wordt verbeterd, vormt een van de belangrijkste doelen uit het Convenant Energiebesparing Huursector, waaraan ook Vivare zich verbonden heeft. Door de hieruit voortvloeiende sterke CO₂ reductie, wordt een groot maatschappelijk doel gediend.

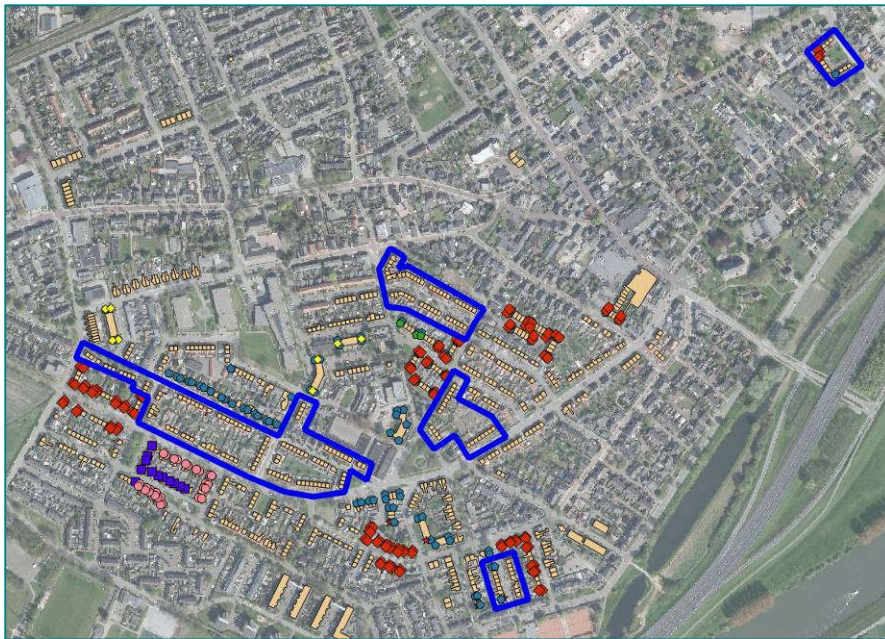
Daarnaast vormt de ingreep een belangrijke maatregel ten aanzien van de volksgezondheid. Als er niet wordt geïsoleerd, leidt dit tot mogelijke overlast van vocht, waardoor schimmels in de woningen ontstaan. Het RIVM zegt hierover het volgende:

"In onderzoek is een consistente associatie gevonden tussen vocht in de woning en het voorkomen van luchtwegsymptomen zoals hoesten en piepen. Blootstelling aan vochtige woonomstandigheden of schimmel geeft een verhoogd risico op het ontstaan van astma, verergering van astma, luchtwegklachten en luchtweginfecties.

Vochtproblemen ontstaan in een woning wanneer vochtige lucht door onvoldoende ventilatie blijft hangen. Dit vocht kan afkomstig zijn van bijvoorbeeld koken, douchen of afwassen. Sommige woningen hebben door een bouwkundig gebrek al vochtproblemen. Door verbeteringen in de bouw is een afname in vochtproblemen te zien. Er bestaan verschillende wetten, richtlijnen en besluiten die het binnenmilieu moeten bevorderen, bijvoorbeeld het Bouwbesluit, de Tabakswet en de Warenwet. Het verbeteren van het binnenmilieu in woningen, scholen en kindercentra is een van de speerpunten van de overheid in de Nationale Aanpak Milieu en Gezondheid."

Gezien het bovenstaande wordt ontheffing aangevraagd voor de verboden:

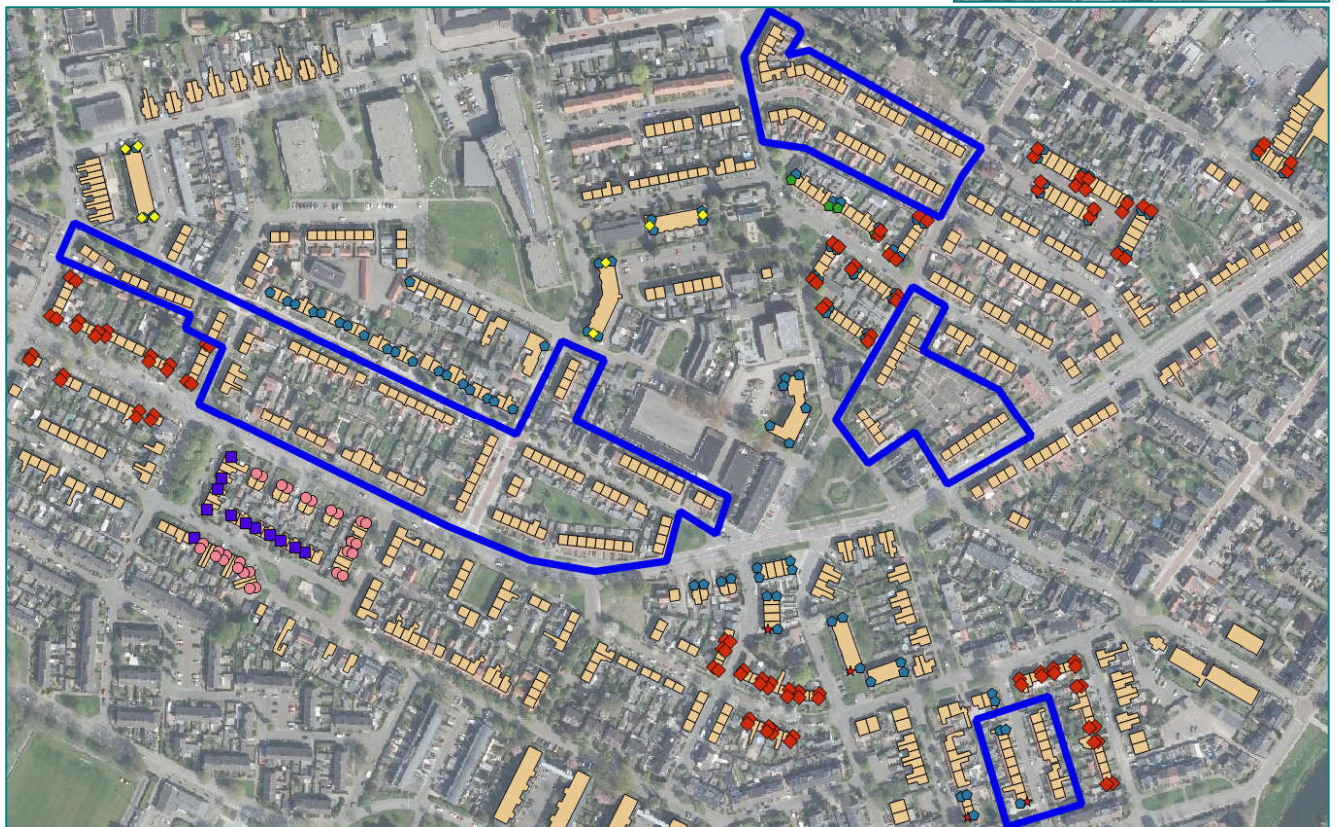
- Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus* - Artikel 3.5 lid 2 en 4
- Ruige dwergvleermuis - *Pipistrellus nathusii* - Artikel 3.5 lid 2 en 4
- Laatvlieger - *Eptesicus serotinus* - Artikel 3.5 lid 2 en 4
- Gewone grootoorvleermuis - *Plecotus auritus* - Artikel 3.5 lid 2 en 4
- Huismus - *Passer domesticus* - Artikel 3.1 lid 2
- Gierzwaluw - *Apus apus* - Artikel 3.1 lid 2

Figuur 1: Overzicht gehele project “195 woningen” binnen de 5 blauwe kaders. De gearceerde woningen binnen de blauwe kaders betreffen de te renoveren woningen.

Alternatieve verblijfplaatsen:

- ◆ - gierzwaluw/huiskasten - NK GZ 08
- - vleermuiskasten - VK WS 01
- - vleermuiskasten - ASN 1
- ⬠ - vleermuiskasten - VK WS 03
- ⬠ - vleermuiskasten - VK WS 08
- ◆ - vleermuiskasten - ingemetseld (per stip: 1x IB VL 01 2x IB VL 02) (laatvlieger)
- ★ - vleermuiskraamkasten VK MP 03

3. MAATREGELEN VOOR FLORA EN FAUNA

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke werkwijze dient te worden gevolgd om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen.

3.1 Vleermuizen

Vleermuizen leven binnen een netwerk van verschillende verblijfplaatsen in bomen en in gebouwen, maar zijn afhankelijk van de aanwezigheid van voedsel. De belangrijkste voedselbron voor vleermuizen wordt gevormd door insecten en andere geleedpotigen, die gedurende het jaar sterk onderhevig zijn aan schommelingen qua beschikbaarheid. In mei verzamelen de vrouwtjes zich in voortplantingskolonies (kraamverblijven) voor het werpen van hun jong, de mannen verblijven solitair of in kleine mannengroepen vaak in de nabijheid van een kraamkolonie. Vervolgens trekken ze in augustus en september naar hun paarverblijfplaatsen of ontmoeten elkaar in mogelijke winterverblijfplaatsen om te paren. De periode september - oktober is voor vleermuizen ook een belangrijke periode aangezien zij dan een vetreserve voor de winterslaap moeten opbouwen (*Dietz., C et al., 2011*). Vanaf november tot en met maart verblijven vleermuizen vaak in hun winterverblijf. Jaarlijks gebruiken ze afwisselend de verschillende verblijfplaatsen binnen hun netwerk.

3.1.1 Gewone dwergvleermuis - *Pipistrellus pipistrellus* en ruige dwergvleermuis *P. nathusii*

In de te renoveren woningen zijn van gewone dwergvleermuis 24 paar-/baltslocaties en 16 zomerverblijven (samen 32 afzonderlijke verblijven) aangetroffen. Van ruige dwergvleermuis zijn 3 paarverblijven vastgesteld. Doordat, voor zover bekend, de basiseisen van beide soorten voor dit type verblijfplaatsen overeenkomstig is, worden hieronder de maatregelen voor beide soorten behandeld.

Aan de hand van de veldgegevens is bepaald dat de meeste verblijfplaatsen in de spouwmuren van de kopgevels aanwezig zijn via invliegopeningen onder de gevelpanen. Een enkele vliegopening is in de voorgevel vastgesteld met toegang tot de spouw. Zowel het navullen van de spouwmuren, als de dakwerkzaamheden en in enkele gevallen het vernieuwen van het voegwerk, zullen een negatief effect hebben op deze verblijfplaatsen.

Gezien het bovenstaande is het noodzakelijk mitigerende (lees verzachtende) en compenserende maatregelen te treffen om te voorkomen dat individuen worden geschaad en schade ontstaat aan de lokale populatie.

3.1.2 Te treffen maatregelen

3.1.2.1 Bestaande verblijfplaatsen

Periode van de ingreep

De werkzaamheden zullen worden gestart vanaf april 2021 waarbij alle woningen aansluitend zullen worden gerenoveerd met een globale doorlooptijd van circa 1 jaar.

Deze startperiode valt buiten de meest kritieke perioden als de kraam- en winterslaapperiode van gewone dwergvleermuis. Doordat het werk een heel jaar bestrijkt zal ook in de kwetsbare kraamperiode en winterperiode worden gewerkt.

Doordat de uitvoering van de werkzaamheden afhankelijk is van diverse factoren, wordt er zekerheidshalve vanuit gegaan dat het startmoment kan worden verschoven. In dat geval worden de te treffen maatregelen afgestemd op de ecologie van de soort met betrekking tot de periode in het jaar. Hierdoor is het mogelijk dat op elk gewenst moment in het jaar, met in achtname van de ecologische voorzorgsmaatregelen, gestart kan worden.

De ontheffing wordt aangevraagd voor alleen die woningen waar daadwerkelijk verblijfplaatsen zijn aangetroffen. Doordat mannetjes van deze soort erg opportunistisch zijn en alle woningen dezelfde constructie hebben, is wisseling van de dieren tussen verblijfplaatsen niet uit te sluiten. Om deze reden zullen alle woningen op dezelfde vleermuisvriendelijke wijze worden aangepakt.

Doordat aanwezigheid van vleermuizen in de woningen mogelijk is, zullen maatregelen moeten

worden getroffen om bezetting te voorkomen, dan wel om eventueel aanwezige dieren zelfstandig te laten vertrekken.

Door het in een vroeg stadium (mei 2020) aanbrengen van geschikte tijdelijke verblijven en het ongeschikt maken in de minst kwetsbare perioden (buiten de kraam- en winterslaaperperiode), wordt de ingreep afgestemd op de ecologie van beide soorten.

Ongeschikt maken verblijfplaats

Doordat het verlaten van de verblijfplaatsen van verschillende factoren afhankelijk is, dienen voorafgaande aan de werkzaamheden maatregelen te worden getroffen om bezetting te voorkomen maar ook om eventueel aanwezige dieren zelfstandig te laten vertrekken.

Zoals aangegeven zijn de meeste verblijfplaatsen aanwezig in de kopgevels (een enkele in voorgevels) en zijn de in- en uitvliegopeningen aanwezig aan de bovenzijde van de muren, vanonder de gevelpannen of net onder de dakgoot.

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn relatief eenvoudig af te sluiten door het aanbrengen van doorwerkdoek/zeilen rond de verblijfplaatsen waarvan de onderzijde van het doek niet volledig afsluitend is aangebracht. Hierdoor kunnen eventueel aanwezige vleermuizen ontsnappen. Deze zogenoemde exclusion flaps bieden de vleermuizen een makkelijke uitweg, maar voorkomen tegelijkertijd dat de dieren weer terug kunnen naar hun verblijfplaats - zie figuur 2.

Alle kopgevels (en bekende/zichtbare mogelijkheden in voorgevels) van de woonblokken worden voorzien van deze maatregelen. Deze maatregel zal bij alle woningen worden uitgevoerd. De exclusion flaps zullen *niet* in de kraamperiode (half mei- half juli) en niet in de winterperiode (november-maart) worden aangebracht. Aan de woonblokken waar werkzaamheden wel binnen deze kritieke perioden zijn gepland, zullen de flaps vóór deze perioden worden aangebracht.

Voorafgaande (maximaal enkele dagen voorafgaande) aan de daadwerkelijke start van het betreffende bouwblok, worden de bouwblokken die op de planning staan gecontroleerd op aan- of afwezigheid van vleermuizen door een vleermuisdeskundige. Hierdoor wordt een maximale inspanning geleverd om schade aan individuen te voorkomen.

Samenvattend en voorwaarden ongeschikt maken verblijfplaats:

- Vleermuisvriendelijke maatregelen (exclusion flaps) bij alle gebouwen toepassen.
- Aanbrengen doeken uitsluitend tijdens relatief warme nachten ($> 10^{\circ}\text{C}$) met gunstige weersomstandigheden uitvoeren.
- Geef de vleermuizen een paar dagen de tijd om zelfstandig te vertrekken na het aanbrengen van de doeken.
- Voor de start van de renovatiewerkzaamheden altijd een vleermuisonderzoeker laten controleren of gebouwen 'vleermuisvrij' zijn om schade aan de individuen te voorkomen. Bij aanwezigheid van vleermuizen zijn aanvullende maatregelen en extra controle noodzakelijk.

Figuur 2: voorbeeld exclusion flap op kopgevels.

3.1.2.2 Nieuwe verblijfplaatsen

Aantal te treffen voorzieningen

Voor beide dwergvleermuissoorten is het noodzakelijk maatregelen te treffen voor het vervangen van 32+3 verblijfplaatsen (totaal zomerverblijven en balts/paarlocaties). Om de kans op vestiging te vergroten en een stabiele populatie te behouden, wordt als uitgangssituatie een ruime compensatieverhouding van 1:4 gehanteerd, conform de beschrijving in het 'Kennisdocument Gewone Dwergvleermuis'.

Gewenningstijd

Voor kraamverblijfplaatsen is een gewenningstijd voor zowel tijdelijke als permanente voorzieningen van circa 6 maanden gedurende het vliegseizoen (maart-oktober) noodzakelijk. Gedurende deze periode dienen zowel de bestaande verblijfplaats als de alternatieve verblijfplaatsen in het veld te functioneren. Binnen dit complex is geen kraamverblijfplaats aanwezig.

Voor zomerverblijfplaatsen wordt als richtlijn een gewenningsperiode van circa 3 maanden binnen het actieve seizoen gehanteerd.

Voor paarverblijfplaatsen wordt een gewenningsperiode van 5-6 maanden gehanteerd.

Tijdelijke voorzieningen

Paar-zomerverblijven

Voor het aantal te plaatsen (tijdelijke) kasten is een verhouding van 1:4 gehanteerd. Doordat binnen de complexen 32+3 verblijven worden aangetast, zijn in de omgeving 140 kasten op geschikte locaties aangebracht - zie figuur 3. Hierbij is zo goed mogelijk rekening gehouden met bekende paarlocaties om concurrentiestrijd te voorkomen.

De kasten zijn in verschillende fasen opgehangen zie figuur 3. Ten behoeve van een in uitvoering zijnd project zijn in de directe omgeving reeds een groot aantal kasten opgehangen. Doordat dit project in het najaar van 2020 wordt afgerond, zullen deze kasten de functie van tijdelijke kasten voor dat project verliezen. Door deze kasten als basis te gebruiken voor het onderliggende project ('195 woningen') kan met een klein aanvullend aantal kasten worden volstaan. Juist doordat deze kasten reeds in het gebied aanwezig zijn, is het sprake van een lange gewenningstijd.

Gezien de afstanden van de reeds aanwezige kasten tot de projectgrenzen, hangen 79 kasten binnen een straal van 200 meter en zijn dus functioneel voor de populatie gewone dwergvleermuizen binnen het projectgebied. Enkele kasten vallen buiten de straal van 200 meter en zullen niet in de berekening worden meegenomen maar zullen wel nog enige tijd aanwezig blijven waardoor ze wel bijdragen aan een versterking van de populatie.

Ter aanvulling worden in mei 2020 de resterende kasten in de omgeving opgehangen waardoor het totale aantal op meer dan de noodzakelijke 140 vleermuis kasten komt.

Hierdoor zullen gedurende nagenoeg het gehele vliegseizoen in 2020 (en dus een groot deel al vanaf 2018) de kasten functioneren naast de bestaande verblijfplaatsen waardoor ruimschoots wordt voldaan aan de noodzakelijke gewenningsperiode.

De nieuwe voorzieningen in de woningen zullen worden gerealiseerd vanaf de start van het project vanaf april (of later) 2021. Een groot aandeel van de nieuwe permanente voorzieningen zal daardoor enkele maanden voor aanvang van het nieuwe paarseizoen 2021 aanwezig zijn én gedurende de zomerperiode. In het paarseizoen van 2021 functioneren daardoor alle tijdelijke verblijfplaatsen én eveneens de eerste opgeleverde permanente voorzieningen in de projectwoningen. Hierdoor is er geen zomer- of paarseizoen sprake van een verminderd aanbod aan verblijfplaatsen en is er ruim voldoende rekening gehouden met gewenning aan de alternatieve en nieuwe verblijfplaatsen. Gezien het opportunistische karakter van de mannetjes van deze soort, kan redelijkerwijs worden gesteld dat voor de paar- en zomerverblijven ecologisch gezien ruim voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen.

Indien onverhoopt de werkzaamheden worden uitgesteld, zullen alle tijdelijke voorzieningen als voldoende alternatieve verblijven fungeren. Hierdoor kunnen de werkzaamheden vanaf 2021 ten aanzien van vleermuizen het gehele jaar worden uitgevoerd, mits voldoende rekening gehouden wordt met weringsmaatregelen zoals beschreven in 3.1.2.1.

De opgehangen vleermuis kasten betreffen enkele typen kasten - VK WS 01, VK WS 03, ASN 1 en VK MP 03. De eerste 3 genoemde kasttypen zijn van houtbeton - zie figuur 4. Doordat dit materiaal het best overeen komt met de huidige verblijfplaatsen in de woningen en de kasten aan de woningen zijn geplaatst, wordt een maximale slagingskans nagestreefd. Deze kasten kunnen desgewenst worden verwijderd na het afronden van de werkzaamheden. Hierbij worden de kasten vooraf beoordeeld op gebruik door vleermuizen. De VK MP 03 kasten

betreffen tijdelijke, houten kraamkasten. Deze zullen, indien mogelijk, eveneens zo lang mogelijk behouden blijven maar zijn voor dit project niet noodzakelijk.

Kanttekening: nagenoeg alle woningen binnen het complex hebben een overeenkomstige bouwconstructie of mogelijkheden voor vleermuizen. Niet op alle locaties zijn echter balts-/paar en of zomerverblijven aanwezig. Ondanks het feit dat er meer oorzaken aan ten grondslag zullen liggen dat enkele plekken niet in gebruik zijn, kan redelijkerwijs worden gesteld dat er in het gebied een groter aanbod aan bruikbare verblijfplaatsen voorhanden is dan momenteel wordt gebruikt. Dit gegeven vergroot sterk het ruime aanbod voor alternatieve voorzieningen.

Permanente voorzieningen

In alle kopgevels worden inmetselstenen aangebracht. Deze stenen worden grotendeels in de spouw verwerkt waardoor een microklimaat wordt gerealiseerd, overeenkomstig met de huidige verblijfplaatsen. In elke gevel wordt een IB VL 04 kast - zie figuur 5 (of overeenkomstig) in de spouw aangebracht. Deze locaties kunnen fungeren als zomer-, paar- of winterverblijfplaats.

Het te renoveren complex bestaat uit een groot aantal woonblokken met circa 72 kopgevels in eigendom van Vivare.

Hierdoor worden in totaal 72 permanente IB VL 04 kasten in het gebied geplaatst. Doordat de gevels qua windrichting verschillend gepositioneerd zijn, ontstaan grote variaties in microklimaten.

Daarnaast zal een uniforme maatregel bij alle woonblokken worden toegepast. Alle kopgevels van de woonblokken in het complex worden afgewerkt met een boeibord waarover de gevelpannen worden aangebracht. De boeiborden worden op panlatten van circa 1,5 centimeter op de muren aangebracht. Vanuit de nok naar beneden wordt op circa elke 1,5 meter een verticale panlat aangebracht. Hierdoor ontstaan verschillende compartimenten per kopgevel. De onderzijde wordt door een panlat gedicht waarbij in elk compartiment van 1,5 meter 2 smalle sparingen van circa 5 centimeter worden aangebracht als invliegopening - zie figuur 6 en 7. Doordat de gevelpannen circa 3 cm over zullen steken ontstaat eveneens toegang tot ruimte onder de pannen - zie permanente voorzieningen gierzwaluw en figuur 9. Op deze manier ontstaan aan elke kopgevel geschikte mogelijkheden voor vleermuizen om als balts-/paarlocatie of zomerverblijf te fungeren. Doordat de kopgevels op verschillende windrichtingen gepositioneerd zijn, ontstaat een uitgebreid aanbod aan verblijfplaatsen met wisselend microklimaat.

Hoeveel bruikbare verblijfplaatsen op deze wijze ontstaan, is niet eenduidig aan te geven doordat met name bij paarverblijven sprake is van concurrentie.

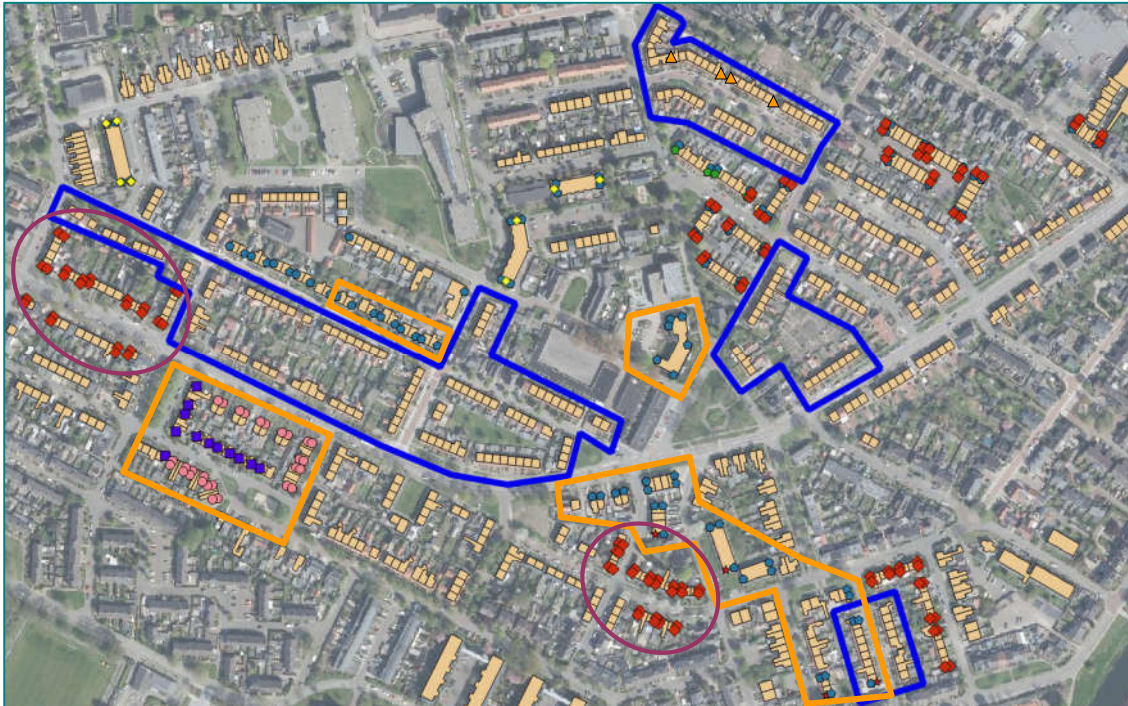
In totaal zullen in het te renoveren complex door de voorgestelde maatregelen circa 5 mogelijke permanente verblijfplaatsen per kopgevel ontstaan. Ook zullen de nieuwe verblijfplaatsen mogelijkheden bieden voor kraamverblijven.

Afweging - resultaat

Er zal sprake zijn van een grootschalige verandering in het aanbod en het functioneren van verblijfplaatsen. Door het realiseren van een groot aanbod aan potentieel geschikte permanente verblijflocaties op alle gevels verspreid over de verschillende windrichtingen, kan worden gesteld dat in het gehele gebied een forse toename aan potentieel geschikte verblijfplaatsen wordt gerealiseerd. Doordat gedurende de uitvoering van de werkzaamheden een ruim aanbod van tijdelijke, geschikte voorzieningen in het gebied functioneren, wordt te allen tijden geborgd dat er een ruim aanbod aan verblijfplaatsen aanwezig is.

Doordat het leefgebied (foerageermogelijkheden en vliegroutes) niet wordt aangetast, kan gezien het bovenstaande, worden gesteld dat behoud van de lokale populatie gewone dwergvleermuizen is gewaarborgd. Door deze waarborging zal de lokale populatie van gewone dwergvleermuizen geen negatieve effecten ondervinden en blijft de lokale populatie binnen het plangebied behouden. Hierdoor is de gunstige staat van instandhouding geborgd.

Door toepassing van het bovenstaande komt de gunstige staat van instandhouding van de populatie gewone dwergvleermuizen niet in het geding en zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk.

Figuur 3: Overzicht opgehangen kasten per periode. Blauwe kaders betreffende te renoveren woningen.

De oranje kaders geven de opgehangen tijdelijke kasten weer die vanaf 2018, 2019 en deels vanaf maart 2020 voor een ander project zijn opgehangen dat wordt afgerond in najaar 2020.

Alle overige kasten worden opgehangen in mei 2020.

De 2 paarse kaders betreffen aan te brengen tijdelijke nestkasten met een permanent karakter voor huismus en gierzwaluw - zie paragraaf 3.2.2.2.

Alternatieve verblijfplaatsen:

- ◆ - gierzwaluw/huiskast - NK GZ 08
- - vleermuiskast - VK WS 01
- - vleermuiskast - ASN 1
- ⬠ - vleermuiskast - VK WS 03
- ⬡ - vleermuiskast - VK WS 08
- ◆ - vleermuiskast - ingemetseld (per stip: 1x IB VL 01 2x IB VL 02)
- ★ - vleermuiskraamkast VK MP 03
- ▲ - nokkast voor grootvleermuis

Figuur 4: Gebruikte vleermuiskasttypen: VK WS 01, VK WS 03 en ASN 1.

Figuur 6: Muurlatten voor bevestiging trespas boeibord met opening voor toegang vleermuizen achter boeibord. Folie wordt weggesneden.

Figuur 7: Kopgevel met aangebrachte trespas boeibord. De pijlen geven enkele invliegopeningen voor vleermuizen weer in verschillende compartimenten.

Figuur 5: Inmetsselkast IB VL 04 Vivara Pro.

3.1.3 Laatvlieger - *Eptesicus serotinus*

In de te renoveren woningen zijn twee zomerverblijven aangetroffen, in beide situaties van een solitair mannetje.

Aan de hand van de veldgegevens is bepaald dat de uitvliegopeningen van beide verblijfplaatsen onder de gevelpannen aanwezig is. Het is niet duidelijk of vanuit deze ruimte ook toegang tot de spouwmuur aanwezig is of alleen onder de dakpannen. Voor de renovatie zullen de daken worden vernieuwd en de spouwmuur worden nagevuld. Door deze voorgenomen werkzaamheden zullen de huidige verblijfplaatsen redelijkerwijs verdwijnen.

Gezien het bovenstaande is het noodzakelijk mitigerende (lees verzachtende) en compenserende maatregelen te treffen om te voorkomen dat individuen worden geschaad en schade ontstaat aan de lokale populatie.

Veel van de getroffen maatregelen en stappen zijn overeenkomstig met de stappen ten behoeve van gewone dwergvleermuis. Voor de volledigheid worden in onderstaande alle te nemen stappen beschreven.

3.1.4 Te treffen maatregelen

3.1.4.1 Bestaande verblijfplaatsen

Doordat deze omstandigheden overeenkomen met de situatie voor gewone en ruige dwergvleermuis, wordt voor nadere omschrijving verwezen naar paragraaf 3.1.2.1.

Ongeschikt maken verblijfplaats

Doordat deze omstandigheden overeenkomen met de situatie voor gewone en ruige dwergvleermuis, wordt voor nadere omschrijving verwezen naar paragraaf 3.1.2.1.

3.1.4.2 Nieuwe verblijfplaatsen

Aantal te treffen voorzieningen

Voor de laatvlieger is het noodzakelijk maatregelen te treffen voor het vervangen van 2 zomerverblijven. Om de kans op vestiging te vergroten en een stabiele populatie te behouden, wordt als uitgangssituatie een ruime compensatieverhouding van 1:4 gehanteerd. Voor deze soort is geen Kennisdocument voorhanden. Doordat het zomerverblijven van solitaire mannetjes betreft, is een verhouding van 1:4 reëel.

Gewenningstijd

Voor kraamverblijfplaatsen is een gewenningstijd voor zowel tijdelijke als permanente voorziening van circa 6 maanden gedurende het vliegseizoen (maart-oktober) noodzakelijk. Gedurende deze periode dienen zowel de bestaande verblijfplaats als de alternatieve verblijfplaatsen in het veld te functioneren. Binnen dit complex is van deze soort geen kraamverblijfplaats aanwezig.

Voor zomerverblijfplaatsen wordt als richtlijn een gewenningsperiode van circa 3 maanden binnen het actieve seizoen gehanteerd.

Voor paarverblijfplaatsen wordt een gewenningsperiode van 5-6 maanden gehanteerd.

Tijdelijke voorzieningen

Het treffen van maatregelen voor laatvliegers is maatwerk. Door de honkvastheid van de soort is gekozen geen tijdelijke maatregelen te treffen maar direct te kiezen voor permanente alternatieven en hiervoor een ruime gewenningsperiode te hanteren. Daarnaast zullen tijdens de renovatie enkele maatregelen aan alle woningen worden toegepast die ook voor deze soort geschikte mogelijkheden bieden.

Permanente voorzieningen

Begin juni 2020 worden in woningen in de directe omgeving, zo dicht mogelijk bij de vastgestelde verblijfplaatsen, permanente inmetselekasten aangebracht op geschikte locaties - zie de gele stippen in figuur 1 en 3.

Ter compensatie is gekozen voor het type inmetselekasten van IB VL 01 gecombineerd met twee IB VL 02 kasten. Deze binnenmaat is 2,5 centimeter en daardoor geschikt voor laatvliegers.

Door het aanbrengen van de kasten in juni 2020 zijn de kasten gelijktijdig met de bestaande verblijfplaatsen gedurende het zomerhalfjaar 2020 en ene dele van de vliegperiode 2021 functioneel. Voor het aantal te plaatsen kasten is een verhouding van 1:4 gehanteerd. Doordat

binnen de complexen 2 zomerverblijven worden aangetast, zijn in de omgeving 8 kasten op geschikte locaties aangebracht. Hierbij is rekening gehouden met bekende verblijfplaatsen van andere soorten. De kasten zijn aangebracht in gevels waar geen verblijfplaatsen van vleermuizen bekend zijn. Hierdoor is er geen sprake van verstoring. Doordat de gevels qua windrichting verschillend gepositioneerd zijn, ontstaan grote variaties in microklimaten. Deze kasten worden in de spouw verwerkt waardoor een microklimaat wordt gerealiseerd, overeenkomstig met de huidige verblijfplaatsen.

Naast de permanente ingemetselde kasten, zullen in alle kopgevels inmetselkasten worden aangebracht van het kasttype IB VL 04 - of overeenkomstig. Dit kasttype kan eveneens door deze soort worden gebruikt.

Ook de uniforme maatregelen zoals beschreven bij gewone dwergvleermuis in paragraaf 3.1.2.2 *Permanente voorzieningen*, (overstekende dakpannen en mogelijk de boeiborden) zullen voor deze soort mogelijkheden bieden.

Hierdoor zal het totale aantal potentiële/permanente verblijfplaatsmogelijkheden sterk hoger liggen dan in de huidige situatie en ruim boven de voorgeschreven 1:4 verdeling.

Afweging - resultaat

Er zal sprake zijn van een grootschalige verandering in het aanbod en het functioneren van verblijfplaatsen. Door het realiseren van een groot aanbod aan potentieel geschikte permanente verblijflocaties op alle gevels verspreid over de verschillende windrichtingen, kan worden gesteld dat in het gehele gebied een forse toename aan potentieel geschikte verblijfplaatsen wordt gerealiseerd. Doordat gedurende de uitvoering van de werkzaamheden een ruim aanbod van tijdelijke, geschikte voorzieningen in het gebied functioneren, wordt te allen tijden geborgd dat er een ruim aanbod aan verblijfplaatsen aanwezig is.

Doordat het leefgebied (foerageermogelijkheden en vliegroutes) niet wordt aangetast, kan gezien het bovenstaande, worden gesteld dat behoud van de lokale populatie laatvliegers is gewaarborgd. Door deze waarborging zal de lokale populatie van laatvliegers geen negatieve effecten ondervinden en blijft de lokale populatie binnen het plangebied behouden. Hierdoor is de gunstige staat van instandhouding geborgd.

Door toepassing van het bovenstaande komt de gunstige staat van instandhouding van de populatie laatvliegers niet in het geding en zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk.

3.1.5 Gewone grootoorvleermuis - *Plecotus auritus*

In de te renoveren woningen is 1 zomerverblijf aangetroffen van een solitaire gewone grootoorvleermuis.

Tijdens het veldbezoek en nadere controle is bepaald dat de uitvliegopening onder de gevelpannen aanwezig is. De verblijfplaats bevindt zich in een vrij ruime bovengedeelte van de spouwmuur en dakpannen. De verblijfplaats is toegankelijk via de gevelpannen.

Voor de renovatie zullen de daken worden vernieuwd en de spouwmuur worden nagevuld. Door deze voorgenomen werkzaamheden zullen de huidige verblijfplaatsen redelijkerwijs verdwijnen.

Gezien het bovenstaande is het noodzakelijk mitigerende (lees verzachtende) en compenserende maatregelen te treffen om te voorkomen dat individuen worden geschaad en schade ontstaat aan de lokale populatie.

Veel van de getroffen maatregelen en stappen zijn overeenkomstig met de stappen ten behoeve van gewone dwergvleermuis. Voor de volledigheid worden in onderstaande alle te nemen stappen beschreven of verwezen naar betreffende paragraaf.

3.1.5.1 Bestaande verblijfplaatsen

Ondanks dat de aanwezige verblijfplaats vrij ruim is, zijn de omstandigheden overeenkomen met de situatie voor gewone en ruige dwergvleermuis. Hierom wordt voor een nadere omschrijving verwezen naar paragraaf 3.1.2.1.

Ongeschikt maken verblijfplaats

Doordat deze omstandigheden overeenkomen met de situatie voor gewone en ruige dwergvleermuis, wordt voor nadere omschrijving verwezen naar paragraaf 3.1.2.1.

3.1.4.2 Nieuwe verblijfplaatsen

Aantal te treffen voorzieningen

Voor deze soort is het noodzakelijk maatregelen te treffen voor het vervangen van 1 zomerverblijf. Om de kans op vestiging te vergroten en een stabiele populatie te behouden, wordt als uitgangssituatie een ruime compensatieverhouding van 1:4 gehanteerd. Voor deze soort is geen Kennisdocument voorhanden. Doordat het een zomerverblijf van een solitaire gewone grootoorvleermuis betreft, is een verhouding van 1:4 reëel.

Gewenningstijd

Voor kraamverblijfplaatsen is een gewenningstijd voor zowel tijdelijke als permanente voorziening van circa 6 maanden gedurende het vliegseizoen (maart-oktober) noodzakelijk. Gedurende deze periode dienen zowel de bestaande verblijfplaats als de alternatieve verblijfplaatsen in het veld te functioneren. Binnen dit complex is van deze soort geen kraamverblijfplaats aanwezig.

Voor zomerverblijfplaatsen wordt als richtlijn een gewenningsperiode van circa 3 maanden binnen het actieve seizoen gehanteerd.

Voor paarverblijfplaatsen wordt een gewenningsperiode van 5-6 maanden gehanteerd.

Tijdelijke voorzieningen

Er is gekozen om in mei 2020 in de directe omgeving 4 tijdelijke kasten op te hangen - zie figuur 3. Hierdoor zullen gedurende nagenoeg het gehele vliegseizoen in 2020 de kasten functioneren naast de bestaande verblijfplaats waardoor ruimschoots wordt voldaan aan de noodzakelijke gewenningsperiode.

Gezien het vrij opportunistische karakter van de mannetjes van deze soort, kan redelijkerwijs worden gesteld dat voor de zomerverblijven ecologisch gezien voldoende mitigerende maatregelen zijn getroffen.

Indien onverhoopt de werkzaamheden worden uitgesteld, zullen tijdelijke voorzieningen als voldoende alternatieve verblijven fungeren. Hierdoor kunnen de werkzaamheden vanaf 2021 ten aanzien van vleermuizen het gehele jaar worden uitgevoerd, mits voldoende rekening gehouden wordt met weringsmaatregelen zoals beschreven in 3.1.2.1.

De opgehangen vleermuiskasten betreffen een houtbetonnen type - VK WS 08 - zie figuur 8. Doordat dit materiaal het best overeen komt met de huidige verblijfplaats in de woning en de kasten aan de woningen zijn geplaatst, wordt een maximale slagingskans nagestreefd. Deze kasten kunnen desgewenst worden verwijderd na het afronden van de werkzaamheden. Hierbij worden de kasten vooraf beoordeeld op gebruik door vleermuizen.

Kanttekening: nagenoeg alle woningen binnen het complex hebben een overeenkomstige bouwconstructie of mogelijkheden voor vleermuizen. Niet op alle locaties zijn echter balts-/paar en of zomerverblijven aanwezig. Ondanks het feit dat er meer oorzaken aan ten grondslag zullen liggen dat enkele plekken niet in gebruik zijn, kan redelijkerwijs worden gesteld dat er in het gebied een groter aanbod aan bruikbare verblijfplaatsen voorhanden is dan momenteel wordt gebruikt. Dit gegeven vergroot sterk het ruime aanbod voor alternatieve voorzieningen.

Permanente voorzieningen

Bij een viertal woningen, waaronder de woning met het aangetroffen verblijf, zal in de bovenste driehoek van de kopgevels een vleermuisvoorziening gerealiseerd. Deze op maat gemaakte kasten zullen minimaal de volgende specificaties hebben - zie figuur 5^B.

NB: Afhankelijk van de constructie van de woningen is het mogelijk dat de kasten aan andere woningen met een geschikter overstek in de directe omgeving worden gerealiseerd. Dit wordt tijdens de verdere uitwerking nader bepaald in overleg met een ecooloog.

- Minimaal 15 centimeter hoog
- Binnenwerks opgebouwd uit enkele lagen onbewerkt hout. Het lamel in de kast wordt schuin geplaatst waardoor een zogenaamde bolle kast ontstaat.
- Hout bestaat bij voorkeur uit ongeschaafd hout of voorzien van groeven voor houvast
- Kier aan de onderzijde (tussen muur en bodem van circa 1,5 centimeter)

Daarnaast zal een uniforme maatregel bij alle woonblokken worden toegepast. Alle kopgevels van de woonblokken in het complex worden afgewerkt met een boeibord waarover de gevelpannen worden aangebracht. De boeiborden worden op panlatten van circa 1,5

centimeter op de muren aangebracht. Vanuit de nok naar beneden wordt op circa elke 1,5 meter een verticale panlat aangebracht. Hierdoor ontstaan verschillende compartimenten per kopgevel. De onderzijde wordt door een panlat gedicht waarbij in elk compartiment van 1,5 meter 2 smalle sparingen van circa 5 centimeter worden aangebracht als invliegopening - zie figuur 6 en 7. Doordat de gevelpannen circa 3 cm over zullen steken ontstaat eveneens toegang tot ruimte onder de pannen - zie permanente voorzieningen gierzwaluw en figuur 9. Op deze manier ontstaan aan elke kopgevel geschikte mogelijkheden voor vleermuizen om als balts-/paarlocatie of zomerverblijf te fungeren. Ook solitaire gewone grootoorvleermuizen kunnen van dergelijke verblijven gebruik maken.

Doordat de kopgevels op verschillende windrichtingen gepositioneerd zijn, ontstaat een uitgebreid aanbod aan verblijfplaatsen met wisselend microklimaat.

Hoeveel bruikbare verblijfplaatsen op deze wijze ontstaan, is niet eenduidig aan te geven doordat met name bij paarverblijven sprake is van concurrentie.

Afweging - resultaat

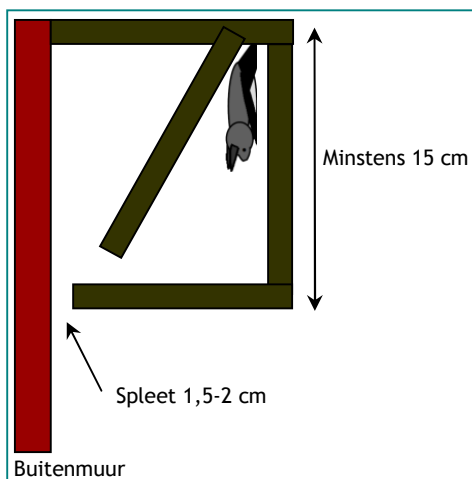
Er zal sprake zijn van een grootschalige verandering in het aanbod en het functioneren van verblijfplaatsen. Door het realiseren van een groot aanbod aan potentieel geschikte permanente verblijflocaaties op alle gevels verspreid over de verschillende windrichtingen, kan worden gesteld dat in het gehele gebied een forse toename aan potentieel geschikte verblijfplaatsen wordt gerealiseerd. Doordat gedurende de uitvoering van de werkzaamheden een ruim aanbod van tijdelijke, geschikte voorzieningen in het gebied functioneren, wordt te allen tijden geborgd dat er een ruim aanbod aan verblijfplaatsen aanwezig is.

Doordat het leefgebied (foerageermogelijkheden en vliegroutes) niet wordt aangetast, kan gezien het bovenstaande, worden gesteld dat behoud van de lokale populatie gewone grootoorvleermuizen is gewaarborgd. Door deze waarborging zal de lokale populatie van gewone grootoorvleermuizen geen negatieve effecten ondervinden en blijft de lokale populatie binnen het plangebied behouden. Hierdoor is de gunstige staat van instandhouding geborgd.

Door toepassing van het bovenstaande komt de gunstige staat van instandhouding van de populatie gewone grootoorvleermuizen niet in het geding en zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk.

Figuur 5^A: Bolle kast VK WS 08 Vivara Pro.

Figuur 5^B. Vleermuiskast in nok.

Figuur 5^C. Vleermuiskast in nok.

3.2 Vogels

3.2.1 Gierzwaluw - *Apus apus* en Huismus - *Passer domesticus*

Van de gierzwaluw zijn 19 nestlocaties in de te renoveren woningen vastgesteld. Alle nesten bevinden zich onder de dakpannen en zijn toegankelijk vanaf de gevelpannen op de kopgevels. Van huismus zijn 36 nestlocaties vastgesteld. Alle nesten bevinden zich onder de dakpannen. De meeste zijn toegankelijk vanuit de dakgoot, enkele nesten via gevelpannen.

Door de voorgenomen dakrenovaties zullen de nestlocaties worden verwijderd. Voor beide soorten mag het leefgebied niet verslechteren en dient te allen tijde het totaal aantal broedlocaties behouden te blijven en het leefgebied te blijven functioneren.

3.2.2 Te treffen maatregelen

3.2.2.1 Bestaande nestlocaties

Periode van renoveren

Het voornemen is de uitvoering te starten vanaf begin april 2021 waarna de werkzaamheden circa een jaar in beslag zullen nemen. De broedperiode van de gierzwaluw ligt globaal tussen eind april en eind juli-begin augustus, van huismus start de broedperiode ongeveer half maart. Hierdoor zal een deel van de werkzaamheden binnen het broedseizoen worden uitgevoerd en een groot deel buiten het broedseizoen. Bij het bepalen van de routing zal worden gestreefd om de woonblokken met de meeste gierzwaluwnesten (westelijke deelgebied) buiten het broedseizoen in te plannen. Doordat een deel van de werkzaamheden binnen het broedseizoen wordt, uitgevoerd zijn maatregelen noodzakelijk voor het ongeschikt maken van de nestlocaties.

Ongeschikt maken nestlocaties

Indien de werkzaamheden worden gestart in de periode augustus-februari zijn voor vogels geen specifieke werende maatregelen noodzakelijk doordat broedgevallen kunnen worden uitgesloten.

Indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode maart-juli zijn gerichte maatregelen noodzakelijk doordat deze periode binnen de broedperiode van beide soorten ligt. Bij aanwezigheid van bezette nesten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden, dienen vanaf dat moment de werkzaamheden aan de woningen te worden gestaakt of te worden aangepast om verstoring te voorkomen.

Om te voorkomen dat gedurende de werkzaamheden huismussen of gierzwaluwen onder de dakpannen zullen gaan broeden, worden werende maatregelen getroffen. Voor 1 maart worden potentiële nestlocaties afgeschermd met doorwerkdoek of folie (gevelpannen) en gootdrains- of borstels in de dakgoten. Bij voorkeur geen fijnmazige netten doordat vogels hierin verward kunnen raken in de netten. Hierbij is het van groot belang dat aan de onderzijde van de goten de doeken goed en volledig sluitend worden aangebracht. Openingen of onvoldoende overlap kan een potentiële broedlocatie vormen waardoor de werkzaamheden alsnog dienen te worden gestaakt. Indien er scheluwe dakpannen aanwezig zijn dienen deze eveneens te worden afgedekt of te worden recht gelegd.

Niet in alle woonblokken zijn in 2018 huismussen en of gierzwaluwen aangetroffen. Doordat de woningen alle grotendeels overeenkomstige dakconstructies hebben, zijn wel alle woningen in potentie geschikt. Hierdoor zullen alle woonblokken die binnen de broedperiode worden gerenoveerd, op gelijke wijze ongeschikt worden gemaakt.

Indien de doeken worden aangebracht in de broedperiode, zullen vooraf de woningen door een ecooloog worden gecontroleerd op aanwezige, bezette nestlocaties. Voorafgaande aan de daadwerkelijke start van het betreffende bouwblok (maximaal enkele dagen voorafgaande) worden de bouwblokken die op de planning staan eveneens gecontroleerd op aan- of afwezigheid van huismussen en gierzwaluwen. Hierdoor wordt een maximale inspanning geleverd om schade aan individuen en bezette nesten te voorkomen.

Samenvattend en voorwaarden ongeschikt maken nestlocaties bij renovatie binnen broedperiode:

- Aanbrengen van doeken toepassen bij alle woonblokken en woningen.
- Aanbrengen doeken uitsluitend na verkregen zekerheid dat er geen broedende vogels aanwezig zijn.
- Voor de start van de renovatiewerkzaamheden altijd een vogelkundige laten controleren of er geen broedende dieren meer aanwezig zijn in de gebouwen. Bij aanwezigheid van bezette nesten dienen de werkzaamheden in het betreffende woonblok te worden uitgesteld tot na het broedseizoen.

3.2.2.2 Nieuwe verblijfplaatsen

In het complex worden 19 (gierzwaluw) en 36 (huismus) in gebruik zijnde nestlocaties onder de dakpannen aangetast. Doordat deze locaties verdwijnen, is hiervoor compensatie noodzakelijk. Om de kans op vestiging te vergroten en een stabiele populatie te behouden, is als uitgangssituatie voor beide soorten een minimale compensatieverhouding van 1:2 gehanteerd.

Gewenningstijd

Doordat in de te renoveren woningen meer dan 10 nestlocaties van gierzwaluw worden aangetast, wordt in het 'kennisdocument gierzwaluw' voorgeschreven dat gedurende een heel broedseizoen voorafgaande aan de renovatie, gelijktijdig de huidige nestlocaties en mitigerende broedlocaties in de directe omgeving, aanwezig zijn.

In geschikt habitat met voldoende voedselaanbod zijn huismussen opportunistisch met betrekking tot het vinden van (nieuwe) nestgelegenheden. Hierdoor is geen vaste periode van gewenningstijd voorgeschreven. Veelal wordt een periode van circa 2 maanden gehanteerd. Doordat huismussen het gehele jaar actief zijn, is het aanbrengen van alternatieve kasten minimaal 2 maanden voor aanvang van de werkzaamheden voldoende om de gelegenheid tot gewenning te bieden.

Tijdelijke voorzieningen

Doordat de werkzaamheden gedeeltelijk binnen de broedperiode worden uitgevoerd en huismussen gedurende het gehele jaar gebruik maken van ruimten onder de dakpannen, worden in de directe omgeving voorzieningen aangebracht. De kasten worden in mei van 2020 aan de woningen aangebracht. Hierdoor is gedurende de broedperiode 2020 een ruim aanbod aan broedlocaties voorhanden.

Voor het aantal te plaatsen kasten voor beide soorten wordt een verhouding van 1:2 gehanteerd. Doordat 36 nestlocaties van huismus en 19 nesten van gierzwaluw worden aangetast, zullen in de directe omgeving minimaal 110 kasten op geschikte locaties worden aangebracht - (gierzwaluw 38 kasten en huismus 72 kasten).

Voor de kasten voorzieningen is gekozen voor de houtbetonnen nestkast NK GZ 08 - zie figuur 9.

Uit ervaring blijkt dat dit kasttype door beide soort zeer intensief gebruikt wordt waardoor het een geschikte nestkast is.

Kanttekening: in het gebied hebben nagenoeg alle woningen een overeenkomstige constructie. Niet op alle locaties zijn echter nestlocaties aanwezig. Ondanks het feit dat er meer oorzaken aan ten grondslag zullen liggen dat enkele plekken niet in gebruik zijn, kan redelijkerwijs worden gesteld dat er in het gebied een groter aanbod aan bruikbare nestlocaties onder de dakpannen voorhanden is dan momenteel wordt gebruikt. Dit gegeven vergroot sterk het ruime aanbod voor alternatieve voorzieningen.

Uitgangspunten plaatsing tijdelijke nestkasten

- Doordat beide soorten koloniebroeders zijn, kunnen de kasten vrij dicht bij elkaar aangebracht worden. Zorg dat de openingen minimaal 50 centimeter uit elkaar liggen;
- Deze nestlocaties moeten niet te heet worden in de middagzon: voorkeur heeft een noord- of oostexpositie of een ligging in de schaduw bijvoorbeeld van een dakgoot.
- In de omgeving van de nieuwe nestplaats moet voldoende dekking aanwezig zijn en er moet voldoende voedsel (continu) beschikbaar zijn - dit is in het hele plangebied aanwezig;
- De exacte positionering wordt in overleg met een ecooloog bepaald.

Permanente voorzieningen

Huismussen

Er is gekozen voor een uniforme maatregel die bij alle woningen zal worden toegepast. In de huidige situatie broeden alle huismussen in de directe omgeving onder de dakpannen die bereikbaar zijn vanuit de dakgoot. Of in de huidige situatie alle daken voldoende bereikbaar is aan de hand van het onderzoek niet bekend geworden.

Na de dakrenovatie zal bij alle woningen de volledige ruimte onder de pannen bereikbaar zijn en geschikt zijn als broedlocatie. Er zal geen vogelschoot of andere vogelwerende maatregel worden toegepast. Hierdoor zal ten opzichte van het aantal broedparen zoals dit in de huidige situatie aanwezig is, een aanzienlijke stijging mogelijk zijn door het grote aanbod aan broedgelegenheden. Alle daken zullen maximaal kunnen worden benut.

Gierzwaluw

Doordat er een relatief grote gierzwaluwkolonie in de wijk aanwezig is, is gekozen voor twee typen permanente voorzieningen.

Gevelpannen

Er is gekozen voor een uniforme maatregel die bij alle woningen zal worden toegepast. In de huidige situatie broeden de gierzwaluwen onder de dakpannen waarbij de nestlocaties bereikbaar zijn vanaf de gevelpannen aan de kopgevels. De kopgevels worden afgewerkt met boeiborden, zie ook bij permanente verblijfplaatsen voor vleermuizen. Aan de bovenzijde zullen deze boeiborden worden afgewerkt met gevelpannen. Door deze pannen circa 3 centimeter te laten oversteken ontstaan geschikte invliegmogelijkheden onder de gevelpannen - zie figuur 10. Deze methode is effectief gebleken op andere locaties. Door op diverse plekken de bovenste strook van het boeibord, het gedeelte dan net onder de gevelpan aanwezig is, ruw te maken, hebben gierzwaluwen en vleermuizen meer grip om in te vliegen.

Na de dakrenovatie zal bij alle woningen de volledige ruimte onder de pannen bereikbaar zijn en geschikt zijn als broedlocatie. Hierdoor zal ten opzichte van het aantal broedparen zoals deze in de huidige situatie aanwezig is, een stijging mogelijk zijn door het grote aanbod aan broedgelegenheden. Er zijn verspreid over de wijk diverse locaties met potentieel geschikte, boomvrije aanvliegroutes. Hierdoor kan de populatie gierzwaluwen redelijkerwijs toenemen.

Nestkasten

In woningen van een project dat eind 2020 wordt afgerond, zijn geen waarneming van huismussen en gierzwaluwen. Dit doordat alle daken voorzien zijn van bitumen bedekkingen en geen mogelijkheden voor huismussen en gierzwaluwen voorhanden zijn.

Aan deze woningen zullen eveneens kasten worden aangebracht zoals weergegeven in figuur 3. Het betreft de kasten binnen de paarse cirkels. Deze kasten zullen na afronding van het project als permanente kasten worden behouden. Hierdoor kan in de aangrenzende wijk een sterke populatiename ontstaan voor beide vogelsoorten. De meeste kopgevels zijn voor gierzwaluwen goed toegankelijk en het omringende biotoop biedt voor huismussen de nodige mogelijkheden voor zandbaden, schuilgelegenheden en voedselvoorziening. In totaal zullen door deze maatregel 54 extra nestlocaties ontstaan.

Afweging - resultaat

Gedurende de werkzaamheden zal er een wijziging optreden in het aanbod van broedlocaties. Door de voorgestelde maatregelen zal er geen afname van het aantal broedlocaties zijn en zal sprake zijn van een (sterke) toename aan nestgelegenheden voor beide vogelsoorten

Doordat er in de omgeving voor huismussen veel foerageermogelijkheden en gelegenheden voor dekking en zandbaden aanwezig zijn in de vorm van achtertuinen, moestuinen en dergelijke, kan worden gesteld dat er geen nadelig effect te verwachten is op de lokale populatie huismussen en er ruimte is voor een significante toename van het aantal broedparen. Hierdoor is de staat van gunstige instandhouding niet in het geding.

Door toepassing van het bovenstaande komt de gunstige staat van instandhouding van de populatie huismussen en gierzwaluwen niet in het geding en zijn geen verdere maatregelen noodzakelijk.

Figuur 9: Kasttype NK GZ 08.

Figuur 10: afstand van 3 cm tussen boeibord en gevelpan. Hierdoor ontstaat een invliegopening en toegang tot de ruimte onder de dakpannen voor gierzwaluw en vleermuizen.

3.3 Fauna algemeen

Binnen de wijk zijn verschillende zoogdiersoorten en vogelsoorten aanwezig. Doordat alleen sprake is van werkzaamheden aan de woningen en geen groen wordt verwijderd of andere ingrepen in de openbare ruimte worden uitgevoerd, zijn er geen negatieve effecten te verwachten op overige diersoorten. Hierdoor zijn geen maatregelen voor deze soorten noodzakelijk.

Verlichting en geluid/trillingen kunnen een negatief effect hebben op aanwezige dierpopulaties. Met name verlichting in de schemering en 's nachts kan belemmerend werken op het foerageergedrag van vleermuizen en nachtactieve dieren. Trillingen en harde geluiden van bijvoorbeeld een aggregaat kunnen verstoring werken op broed- en rustlocaties van vogels en zoogdieren. Hierdoor is het aan te raden geen gebruik te maken van verlichting ten behoeve van bouwplaatsbeveiliging en dienen eventuele aggregaten zo te worden opgesteld dat deze geen verstoring opleveren op naastgelegen woningen en groenstroken met mogelijke broedvogels of rustlocaties van zoogdieren. Indien verlichting wel noodzakelijk wordt geacht of aggregaten bij nestlocaties of in groenstroken moeten worden geplaatst zijn, is afstemming met ecoloog noodzakelijk.

4. SAMENVATTING TE TREFFEN MAATREGELLEN - WERKPROTOCOL

In het voorgaande hoofdstuk zijn voor gewone dwergvleermuis, gierzwaluw en huismus specifieke maatregelen beschreven die noodzakelijk zijn ter voorkoming van schade aan individuen en populaties van deze beschermde dieren. Door het uitvoeren van de genoemde maatregelen en werkmethoden worden de lokale populaties duurzaam binnen de planlocatie behouden.

Neem bij twijfel of vragen tijdens de uitvoering altijd contact op met betrokken ecooloog:

- [REDACTED] - Ecochore Natuurtechniek - 06-[REDACTED]

4.1 Samenvatting tijdelijke en permanente maatregelen

Gewone dwergvleermuis en ruige dwergvleermuis

Tijdelijke voorzieningen:

- Plaatsen vleermuiskasten in directe omgeving - 140 kasten
 - 79 reeds aanwezig
 - Overige kasten mei 2020
- Uitgangspunten tijdelijke kasten:
 - De kasten zijn verdeeld over verschillende windrichtingen aangebracht waardoor variatie in microklimaat ontstaat.
 - De kasten zijn op minimaal 3 meter hoogte aangebracht.
 - Binnen een straal van 3-4 meter voor de uitvliegopening mogen geen objecten als bomen, takken of lichtbronnen worden geplaatst of aanwezig zijn om zo een vrije en zo donker mogelijke in- en uitvliegopening te waarborgen.

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

- Aanbrengen exclusion flaps aan alle kopgevels
 - buiten kritieke perioden als winterperiode (nov-maart) en kraamperiode (half mei-half juli) - afhankelijk van uitvoeringsperiode.

Permanente voorzieningen en maatregelen:

- voor start werkzaamheden controle door vleermuisonderzoeker
 - enkele dagen voor start per woonblok
- Inmetselen vleermuiskasten in alle kopgevels tijdens renovatie - totaal 72 kasten.
- Aanbrengen smetplanken en boeiborden met tussenruimte tot muur 1,5-2 centimeter.
- Alle gevelpannen worden circa 3 centimeter overstekend aangebracht waardoor deze in de nieuwe situatie eveneens geschikt zijn als invliegopening voor toegang tot de ruimte onder de dakpannen.

Laatvlieger

Tijdelijke voorzieningen:

- NVT

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

- Aanbrengen exclusion flaps aan alle kopgevels
 - buiten kritieke perioden als winterperiode (nov-maart) en kraamperiode (half mei-half juli) - afhankelijk van uitvoeringsperiode.

Permanente voorzieningen en maatregelen:

- Inmetselen gecombineerde kasten in juni 2020 - 8 kasten
- voor start werkzaamheden controle door vleermuisonderzoeker
 - enkele dagen voor start per woonblok
- Overige maatregelen zullen eveneens functioneel zijn voor laatvliegers:
 - Inmetselen vleermuiskasten in alle kopgevels - totaal 72 kasten.
 - Aanbrengen smetplanken en boeiborden met tussenruimte tot muur 1,5-2 centimeter.
 - Alle gevelpannen worden circa 3 centimeter overstekend aangebracht waardoor deze in de nieuwe situatie eveneens geschikt zijn als invliegopening voor toegang tot de ruimte onder de dakpannen.

Gewone grootoorvleermuis

Tijdelijke voorzieningen:

- Plaatsen 4 kasten in directe omgeving in mei 2020

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

- Aanbrengen exclusion flaps aan alle kopgevels
 - buiten kritieke perioden als winterperiode (nov-maart) en kraamperiode (half mei-half juli) - afhankelijk van uitvoeringsperiode.

Permanente voorzieningen en maatregelen:

- realiseren 4 nokkasten in woningen in directe omgeving.
- voor start werkzaamheden controle door vleermuisonderzoeker
 - enkele dagen voor start per woonblok
- Overige maatregelen zullen eveneens functioneel zijn voor gewone grootoorvleermuis:
 - Inmetselen vleermuis kasten in alle kopgevels - totaal 72 kasten.
 - Aanbrengen smetplanken en boeiborden met tussenruimte tot muur 1,5-2 centimeter.
 - Alle gevelpannen worden circa 3 centimeter overstekend aangebracht waardoor deze in de nieuwe situatie eveneens geschikt zijn als invlieg-opening voor toegang tot de ruimte onder de dakpannen.

Gierzwaluw en huismus

Tijdelijke voorzieningen:

- Plaatsen 118 kasten in directe omgeving in mei 2020

Ongeschikt maken verblijfplaatsen

- Buiten broedseizoenen
 - Gootdrains, -borstels of netten
 - Doorwerkdoek of zeil over gevelpannen.
 - Bij het bepalen van de routing wordt getracht de woonblokken met grootste concentraties gierzwaluwen buiten het broedseizoen te renoveren.

Permanente voorzieningen

- Er wordt geen gebruik gemaakt van vogelschoot of -kammen waardoor de ruimte onder de dakpannen toegankelijk is voor huismussen.
- Alle gevelpannen worden met een overstek van circa 3 centimeter aangebracht. Tevens wordt het gedeelte van de boeiborden onder de pannen ruw gemaakt. De ruimte onder de dakpannen zal geheel geschikt blijven voor deze soort.
- 54 tijdelijke kasten krijgen na afronding een permanent karakter.

Kader: Ter zake kundige / deskundig ecooloog

Met een ter zake kundige / deskundig ecooloog wordt bedoeld een deskundige die voor de situatie en soorten waarvoor hij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging VZZ, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, Staatsbosbeheer of een terreinbeherende natuurbeschermingsorganisatie) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van soortenmonitoring en/of -bescherming.